

Op weg naar een beslismodel voor gemeentelijk accommodatiebeleid

“Inzicht in het samenspel tussen de subjectieve gebruikersvoorkeuren en de feitelijke capaciteit van accommodaties aan de hand van een online-digitale tool”

Daan Prins
Master Thesis
MSc Real Estate Studies
Ruimtelijke wetenschappen
19-01-2015

rijksuniversiteit
groningen

Op weg naar een beslismodel voor gemeentelijk accommodatiebeleid

Opdracht: Master Thesis
Titel: Op weg naar een beslismodel voor gemeentelijk accommodatiebeleid
Ondertitel: *“Inzicht in het samenspel tussen de subjectieve gebruikersvoorkeuren en de feitelijke capaciteit van accommodaties aan de hand van een online-digitale tool”*

Auteur: Daan Prins
Studentnummer: S2409844
Adres: Westerlanderweg 122, 1778 KN Westerland
E-mail: d.prins.2@student.rug.nl
E-mail privé: daanprins1990@gmail.com
Telefoon: 06 - 51361627

Ingeleverd op: 19 januari 2015

Instelling: Rijksuniversiteit Groningen
Faculteit: Ruimtelijke Wetenschappen
Opleiding: Master Real Estate Studies
Begeleider: Dr. F.J. Sijtsma
Tweede beoordelaar:
Adres: Landleven 1 - 9749 AD Groningen

Voorwoord

Voor u ligt het eindrapport dat het afgelopen halfjaar is opgesteld ter afronding van de masteropleiding Real Estate Studies aan de Rijksuniversiteit Groningen. Tegelijk ook het laatste rapport van mijn zes jaar durende studieperiode.

Het onderwerp van het onderzoek is tot stand gekomen in samenspraak met de heren van Kampen en Sijtsma. Van Kampen en Sijtsma benaderden mij om mee te werken aan een onderzoek naar het gebruik- en de waardering van voorzieningen in het Groningse plaatsje Ten Boer. Dit gekoppeld aan het accommodatiebeleid binnen het dorp Ten Boer, creëerde voor mij een geschikt afstudeeronderzoek. Vanaf dat moment heb ik mij volledig verdiept in de materie omtrent het gebruik- en waardering van voorzieningen in relatie tot accommodaties en heb ik er mijn afstudeeronderzoek van gemaakt. Deze master thesis is de afsluiting van mijn zes jaar durende studieperiode. Ik kijk met veel plezier terug op deze leerzame periode in Groningen. De eerste vier jaar Vastgoed & Makelaardij aan de Hanze en de laatste twee jaar Real Estate studies aan de Rijksuniversiteit Groningen. Door de opgedane kennis en vaardigheden, verlaat ik Groningen als een meer ontwikkeld persoon. Ik heb genoten.

Via deze weg wil ik graag Dr. Frans Sijtsma bedanken voor de begeleiding en samenwerking gedurende het onderzoek. Aan de hand van de afstudeergroep, zijn analyse en scherpe feedback is mijn onderzoeksrapport tot stand gekomen. Daarnaast gaat mijn dank ook uit naar Peter van Kampen voor het ontwikkelen van de onderzoekstool en zijn input gedurende het onderzoek.

Dank!

Groningen, januari 2015.

Daan Prins

Samenvatting

Aanleiding

Dit onderzoek tracht in beeld te brengen wat er geleerd kan worden van een online-digitaal onderzoek naar de gebruikers- en investeringsvoorkeuren van inwoners en de feitelijke capaciteit van accommodaties in het kader van een beslismodel voor accommodatiebeleid. Het betreft een pilot(verkennend) onderzoek waarbij het samenspel tussen de subjectieve gebruikersvoorkeuren en de feitelijke capaciteit van accommodaties is onderzocht.

Gemeenten verspillen jaarlijks budget door het inefficiënt managen van gemeentelijk vastgoed en ontbreken van een bij de maatschappelijke behoefte aansluitend vastgoedbeleid. De Nederlandse Gemeenten samen verspillen volgens Smolders (Smolders, 2013) jaarlijks tot 400 miljoen euro door het inefficiënt managen van het gemeentelijk vastgoed. Dit is opmerkelijk, omdat uit onderzoek blijkt (Simons, 1992), dat kostenefficiënt management van vastgoed zorgt voor het terugdringen van gemeentelijke budgettaire tekorten en bijdraagt aan sociale baten. Daarnaast toont dit onderzoek van Simons aan dat de kennis binnen de publieke sector(o.a. gemeenten) op het gebied van vastgoedmanagement niet voldoet. Gemeentelijk accommodatiebeleid dient er op gericht te zijn een meerwaarde te creëren voor de maatschappij, door een locatie/accommodatie te bieden voor voorzieningen en sociale contacten om hiermee een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid. Het aanbieden van deze locatie/accommodatie kost gemeenten geld, maar kan worden gezien als investering in de maatschappij.

Een actuele situatie omtrent accommodatiebeleid speelt zich af in de gemeente Ten Boer in de provincie Groningen. De gemeente heeft een leegstaand pand en speelt met de gedachte om daar een dorps huis in te vestigen. Is er echter onder de inwoners behoefte aan een dorps huis en zijn er al niet voldoende accommodaties binnen Ten Boer die eventueel een zelfde rol (kunnen) vervullen? De gemeente Ten Boer streeft ernaar om activiteiten, voorzieningen en accommodaties zo goed mogelijk af te stemmen op de behoefte van de inwoners en verenigingen (Adema, 2013). De gemeente wil daarom weten wat de gebruikersvoorkeuren van inwoners zijn en het wil inzicht in de feitelijke capaciteit en gebruik van accommodaties. Er is tot op heden geen beslismodel voor accommodatiebeleid, waarin zowel de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren voor accommodaties als de feitelijke capaciteiten van accommodaties worden meegenomen. Dat vormt de aanleiding voor dit onderzoek. De probleemstelling van het onderzoek is:

Het ontbreekt de gemeente aan inzicht in de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren en feitelijke capaciteit en gebruik van accommodaties. Hierdoor is het niet mogelijk voor de gemeente om een onderbouwd besluit te nemen over de behoefte aan een dorps huis binnen Ten Boer.

Naar aanleiding van de probleemstelling is de volgende doelstelling voor het onderzoek opgesteld:

Het aanreiken van bouwstenen voor een beslismodel voor de gemeente. Dit door middel van het bieden van inzicht in de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren van inwoners omtrent accommodaties en de feitelijke capaciteit en het gebruik van accommodaties.

Centrale vraag en deelvragen

Uitgaande van de bovenstaande aanleiding van het onderzoek is de vraagstelling als volgt geformuleerd:

“Wat kan er geleerd worden van een online-digitaal onderzoek naar de gebruikers- en investeringsvoorkeuren van inwoners en de feitelijke capaciteit van accommodaties in het kader van een beslismodel voor accommodatiebeleid?”

Om de centrale onderzoeksvraag te beantwoorden, worden er in dit onderzoek meerdere deelvragen beantwoord. Zie onderstaand:

- 1. Welke factoren vanuit de literatuur spelen een rol bij besluitvorming over accommodaties?*
- 2. Welke factoren vanuit de literatuur spelen een rol bij de definiëring van het begrip voorzieningen?*
- 3. Welke factoren vanuit de literatuur spelen een rol bij het accommodatiebeleid in Nederland en specifiek de gemeente?*
- 4. Welke factoren vanuit de literatuur zijn van invloed op het organiseren van vrijwillige bijdragen door inwoners en het reguleren van accommodaties?*
- 5. Hoe zijn de gebruikersvoorkeuren op basis van de online-digitale tool binnen Ten Boer?*
- 6. Wat zijn voor de inwoners van Ten Boer belangrijkste motivaties om accommodaties binnen Ten Boer te behouden?*
- 7. Hoe is de actuele situatie qua gebruik tussen de verschillende type accommodaties binnen Ten Boer?*

Methodologie

Om de aanleiding en het onderzoek wetenschappelijk te onderbouwen is er in eerste instantie een literatuurstudie uitgevoerd. Het analyseren van voorgaande rapporten, boeken, vakbladen en overige publicaties heeft geresulteerd in een wetenschappelijk kader. De twee volgende hoofdstukken zullen zich richten op het theoretisch kader en de onderzoeksmethode van het onderzoek. Het theoretisch kader wordt gevormd op basis van literatuurstudie. Op basis van de literatuurstudie worden relevante theorieën geanalyseerd en worden er meerdere verwachtingen opgesteld. De opgestelde verwachtingen in hoofdstuk twee worden naderhand aangenomen of verworpen. Dit houdt in dat de onderzoeksmethode bruikbaar is om de eerdere theorieën en voorspellingen te testen op feitelijkheid (Verhoeven, 2011). In het tweede gedeelte van het onderzoek zal er analyse plaatsvinden van de gevonden resultaten en aansluitend daarop worden er conclusies getrokken. De data worden in samenwerking met de gemeente Ten Boer, stichting DBF en de onderzoeker verzameld. Eerst zal er kwalitatief veldwerk worden uitgevoerd om er achter te komen wat de belangrijke aspecten betreffende voorzieningen en accommodaties zijn binnen Ten Boer. Daarna zal er via de “Onderzoekstool Voorzieningen Ten Boer(OVTB)” en de “Vragenlijst Verenigingen en Accommodaties Ten Boer(VVATB)” kwantitatief veldwerk worden verricht. Kwantitatieve data hebben als voordeel dat deze vrijwel direct inzicht bieden in de resultaten en dat aanpassingen makkelijk kunnen worden doorgevoerd. De kwalitatieve data zorgen voor een bredere blik op het onderzoek, dat met alleen kwantitatief onderzoek niet verkregen zou worden

Resultaten

Op basis van de online-digitale tool is er geleerd dat de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren en de feitelijke capaciteit inzicht bieden in de behoefte en voorkeuren vanuit de inwoners, accommodaties en verenigingen in Ten Boer. Er kan worden geconcludeerd dat er

binnen Ten Boer geen behoefte is aan een dorpshuis. Tevens toont dit aan dat een beslismodel voor accommodatiebeleid wordt ondersteund door beide componenten. Echter dit betekent niet dat dit onderzoek een volledig beslismodel heeft aangeleverd. Voor het begrijpen en analyseren van de subjectieve component in het onderzoek, is de context waarin het onderzoeksgebied zich bevindt van belang. De subjectieve kant van het onderzoek bevat waardevolle informatie, maar wordt beïnvloed door de context waarin het onderzoek wordt uitgevoerd. Hierdoor is het van belang om te weten wat er speelt binnen het onderzoeksgebied, omdat dit van invloed is op de keuzes en motivaties van de inwoners. Het in kaart brengen van de situatie/context waarin het onderzoeksgebied zich bevindt, is van groot belang voor het analyseren van de resultaten en het uitbrengen van het uiteindelijke advies. Ook de feitelijke kant van het onderzoek is niet volledig. In het onderzoek zijn de fysieke randvoorwaarden rond accommodaties buiten het onderzoek gelaten. Inzicht in eigendomsituaties, vergunningen en wetgeving geven de gemeente de mogelijkheid een beter onderbouwd besluit te nemen. Het laatste facet dat kan bijdragen aan een volledig beslismodel, is de financiële kant van het model. Op basis van dit onderzoek kan worden geconcludeerd dat de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren en de feitelijke capaciteit een bouwsteen vormen voor een beslismodel. Voor een volledig beslismodel dienen de context, fysieke randvoorwaarden en het budget in kaart te worden gebracht.

Aanbevelingen

Het onderzoek heeft geresulteerd in de basis voor een beslismodel omtrent accommodatiebeleid gebaseerd op de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren en de feitelijke capaciteit van accommodaties. Het beslismodel is nog niet volledig. Aanbevelingen voor vervolgonderzoeken zijn:

- Het creëren van een model dat de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren rangschikbaar maakt. Hierdoor kan de subjectieve component beter worden beoordeeld worden en is de kennis van de context minder van belang. Op basis hiervan kan een "leek" de gegevens direct interpreteren.
- Het verwerken van de fysieke randvoorwaarden van de accommodaties in het beslismodel. Inzicht creëren in eigendomssituatie, vergunningen en wetgeving en hoe de gemeente hier mee dient om te gaan.
- De laatste aanbeveling is gericht op de financiële kant van het model. Voor de gemeente is het van belang om te weten wat de financiële haalbaarheid is bij besluitvorming. Op basis hiervan kunnen besluiten worden aangenomen of afgewezen.
- De online-digitale tool verder ontwikkelen tot een opzichzelfstaande gestandaardiseerde tool.

Inhoudsopgave

1.	Onderzoeksopzet.....	- 8 -
1.1	Aanleiding.....	- 8 -
1.2	Probleem-, doel- en vraagstelling	- 9 -
1.3	Onderzoeksmethode.....	- 10 -
1.4	Leeswijzer	- 12 -
2.	Theoretisch kader.....	- 13 -
2.1	Besluitvorming.....	- 13 -
2.1.1	Besliskunde.....	- 13 -
2.1.2	Besluitvormingstheorie	- 13 -
2.1.3	Type beslissingen.....	- 13 -
2.1.4	Online onderzoektools	- 14 -
2.2	Accommodaties als voorziening.....	- 14 -
2.2.1	Verschil in belang voorzieningen.....	- 15 -
2.2.2	Eventueel wegtrekken van voorzieningen	- 16 -
2.3	Vastgoed binnen gemeenten	- 17 -
2.4	Maatschappelijke participatie inwoners	- 18 -
2.4.1	Collective action	- 18 -
2.4.2	Collective action en vastgoed.....	- 19 -
2.4.3	Multifunctioneel centrum	- 20 -
2.5	Overzicht belangrijkste bevindingen	- 21 -
2.6	Verwachtingen/hypothese.....	- 22 -
3.	Opzet dataverzameling Ten Boer	- 23 -
3.1	Inleiding.....	- 23 -
3.2	Verkennd veldwerk	- 23 -
3.3	Onderzoekstool voorzieningen Ten Boer.....	- 23 -
3.3.1	Gebruik voorzieningen	- 24 -
3.3.2	Waardering voorzieningen	- 25 -
3.3.3	Drie hypothetische scenario's	- 25 -
3.3.4	Investeren in voorzieningen	- 26 -
3.3.5	Eindvraag.....	- 27 -
3.3.6	Verspreiding OVTB	- 27 -
3.4	Vragenlijst verenigingen en accommodaties Ten Boer(VVATB)	- 28 -
3.4.1	Verspreiding VVATB.....	- 28 -

4.	Resultaten onderzoekstool Ten Boer	- 30 -
4.1	Demografische gegevens steekproef ten opzichte van de populatie	- 30 -
4.1.1	Verdeling woonplek respondenten Ten Boer	- 30 -
4.2	Gebruik voorzieningen Ten Boer	- 31 -
4.2.1	Gebruikersvoorkeuren accommodaties	- 32 -
4.3	Waardevolle plekken Ten Boer	- 33 -
4.3.1	Overzicht waardevolle plekken Ten Boer	- 34 -
4.3.2	Accommodaties Ten Boer waardevol?	- 35 -
4.3.3	Uitkomsten gebruikersvoorkeuren inwoners Ten Boer	- 35 -
4.4	Vastgoedscenario's	- 37 -
4.4.1	Bereidwilligheidsscenario	- 37 -
4.4.2	Multifunctioneel centrum scenario	- 38 -
4.4.3	Gemeente Groningen scenario	- 39 -
4.5	Investeren in voorzieningen	- 41 -
4.6	Feitelijke capaciteit en gebruik accommodaties	- 43 -
4.6.1	Bevindingen verenigingen en accommodatie	- 45 -
4.7	Impressie voorzieningen en accommodaties Ten Boer	- 47 -
5.	Conclusie, aanbevelingen en relevantie	- 48 -
5.1	Conclusies	- 48 -
5.2	Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	- 50 -
5.3	Relevantie onderzoek beslismodel	- 50 -
5.3.1	Beperkingen onderzoekstool voorzieningen Ten Boer(OVTB)	- 50 -
	Literatuurlijst	- 51 -
	Bijlage 1	- 54 -
	Bijlage 2	- 56 -
	Bijlage 3	- 58 -
	Bijlage 4	- 65 -

1. Onderzoeksopzet

1.1 Aanleiding

Het zijn veelzeggende nieuwskoppen: “gemeenten verspillen miljoenen met vastgoed” (Ornstein, 2013) en “geen oog voor leegstaand maatschappelijk vastgoed” (Buitelaar, 2013). Hoewel vastgoed een significant deel van de portefeuille van gemeenten bedraagt, blijkt uit onderzoek dat het één van de minst gemanagede onderdelen is (Phelps, 2011). De Nederlandse Gemeenten samen verspillen volgens Smolders (Smolders, 2013) jaarlijks tot 400 miljoen euro door het inefficiënt managen van het gemeentelijk vastgoed en het ontbreken van een bij de maatschappelijke behoefte aansluitend vastgoedbeleid. Dit is opmerkelijk, omdat uit onderzoek blijkt (Simons, 1992), dat kostenefficiënt management van vastgoed zorgt voor het terugdringen van gemeentelijke budgettaire tekorten en bijdraagt aan sociale baten. Daarnaast toont dit onderzoek van Simons aan dat de kennis binnen de publieke sector (o.a. gemeenten) op het gebied van vastgoedmanagement niet voldoet. Dat dit thema niet alleen actueel was gedurende Simons zijn onderzoek in 1992 maar nu ook nog, blijkt uit berichtgeving over dezelfde thematiek uit 2013 (Duis, 2013). Het huidige gemeentelijk vastgoedbeleid is, als gevolg van de economisch goede tijden eind jaren '90 en begin 2000, nog te weinig gericht op kosten en baten. Hierdoor is het nu niet mogelijk om het vastgoed efficiënt te managen en te laten aansluiten bij de behoefte die er vanuit de maatschappij is. Het is toe aan professionalisering (Bouwstenen voor sociaal, 2014).

Gemeentelijk accommodatiebeleid dient er op gericht te zijn een meerwaarde te creëren voor de maatschappij, door een locatie/accommodatie te bieden voor voorzieningen en sociale contacten om hiermee een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid. Het aanbieden van deze locatie/accommodatie kost gemeenten geld, maar kan worden gezien als investering in de maatschappij. Echter, dit betekent niet dat er aanzienlijke bedragen aan uitgegeven moet worden. Uit lopend onderzoek van de TU Delft blijkt dat accommodaties, door gebrek aan kennis binnen de organisaties, niet efficiënt gemanaged worden (de Jonge, et al., 2013). Hierdoor wordt er 20% meer aan gas, water, licht en onderhoud uitgegeven dan commerciële vastgoedbeleggers hieraan zouden besteden. Ook weten gemeenten hun commerciële accommodaties niet tegen marktprijzen te verhuren. Uit het eerder genoemde onderzoek van de TU Delft blijkt dat woningcorporaties en commerciële verhuurders voor delen waar de portefeuille gelijkwaardig is, meer inkomsten genereren dan gemeenten. Daarnaast hebben gemeenten geen inzicht in de omvang van hun vastgoedbezit. Een goed voorbeeld hiervan is de gemeente Amsterdam, die haar bezit schatte op 1000 gebouwen. Uiteindelijk bleek na onderzoek (Het Parool, 2012), dat de gemeente een bezit had van 2300 gebouwen. Ten slotte is de ontbrekende afstemming tussen accommodaties een belangrijke oorzaak waardoor gemeenten geld verspillen (DTZ, 2010). Accommodaties, zoals schoolgebouwen, wijk- en buurthuizen en sport- en welzijnsaccommodaties, staan vaak dagdelen leeg. Onderzoek toont aan dat dit komt omdat het aanbod binnen gemeenten vaak niet aansluit bij de behoefte vanuit de maatschappij. Besluitvorming over accommodatiebeleid wordt vaak rationeel benaderd. Echter onderzoek van Herbert Simon toont aan dat beslissingen niet alleen gebaseerd zijn op feitelijkheden, maar dat menselijke emoties ook invloed hebben op het beslissingsproces. Het beslissingsproces wordt beïnvloed door factoren op het gebied van psychologie en sociologie. De theorie hierachter staat bekend als 'Bounded Rationality' (Simon, 1955). Gemeenten beschikken niet over een beslismodel waarin, naast de feitelijkheden, de emoties van inwoners worden meegenomen. Gemeenten hebben daardoor geen

inzicht in de subjectieve kant en weten niet of de bestaande accommodaties en activiteiten voldoen aan de maatschappelijke behoefte.

Een actueel voorbeeld hiervan is de gemeente Ten Boer in de provincie Groningen. De gemeente heeft een leegstaand pand en speelt met de gedachte om daar een dorps huis in te vestigen. Is er echter onder de inwoners behoefte aan een dorps huis en zijn er al niet voldoende accommodaties binnen Ten Boer die eventueel een zelfde rol (kunnen) vervullen? De gemeente Ten Boer streeft ernaar om activiteiten, voorzieningen en accommodaties zo goed mogelijk af te stemmen op de behoefte van de inwoners en verenigingen (Adema, 2013). De gemeente wil daarom weten wat de gebruikersvoorkeuren van inwoners zijn en het wil inzicht in de feitelijke capaciteit en gebruik van accommodaties. Met deze informatie kan de gemeente inspelen op de subjectieve gebruikersvoorkeuren van de inwoners en kan het beleid maken voor de feitelijke accommodaties (van Kampen, 2014). Er is tot op heden geen beslismodel voor accommodatiebeleid, waarin zowel de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren voor accommodaties als de feitelijke capaciteiten van accommodaties worden meegenomen. Dat vormt de aanleiding voor dit onderzoek.

1.2 Probleem-, doel- en vraagstelling

Het inzicht in de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren van inwoners, in samenhang met de feitelijke capaciteit van accommodaties binnen de gemeenten, kan bijdragen aan het uitvoeren van een efficiënter en bij de maatschappelijke behoefte aansluitend beleid. Het creëren van het inzicht zal gaan aan de hand van een gestandaardiseerde online-digitale tool. Hierdoor is de tool overdraagbaar tussen verschillende gemeenten. In de tool wordt een vragenlijst verwerkt die voor respondenten eenvoudig vanuit huis is in te vullen.

De probleemstelling die hieruit volgt is:

Het ontbreekt de gemeente aan inzicht in de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren en feitelijke capaciteit en gebruik van accommodaties. Hierdoor is het niet mogelijk voor de gemeente om een onderbouwd besluit te nemen over de behoefte aan een dorps huis binnen Ten Boer.

Naar aanleiding van de probleemstelling is de volgende doelstelling voor het onderzoek opgesteld:

Het aanreiken van bouwstenen voor een beslismodel voor de gemeente. Dit door middel van het bieden van inzicht in de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren van inwoners omtrent accommodaties en de feitelijke capaciteit en het gebruik van accommodaties.

Met het behalen van de doelstelling, kan er inzicht verkregen worden in de subjectieve voorkeuren omtrent accommodaties van de inwoners van Ten Boer en de feitelijke capaciteit van accommodaties. Hiermee onderscheidt het onderzoek zich van eerdere onderzoeken. Er is nog niet eerder specifiek onderzoek gedaan naar zowel de subjectieve als feitelijke kant bij accommodatiebeleid. Het onderzoek in Ten Boer wordt als een verkennend (pilot) onderzoek gezien. Hierdoor zullen enkele imperfecties zich voordoen tijdens het onderzoek. Deze worden als leermoment voor een vervolgonderzoek gezien. Verder onderzoek binnen- en buiten Nederland is mogelijk.

Uitgaande van de bovenstaande aanleiding van het onderzoek is de vraagstelling als volgt geformuleerd:

“Wat kan er geleerd worden van een online-digitaal onderzoek naar de gebruikers- en investeringsvoorkeuren van inwoners en de feitelijke capaciteit van accommodaties in het kader van een beslismodel voor accommodatiebeleid?”

Om de centrale onderzoeksvraag te beantwoorden, worden er in dit onderzoek meerdere deelvragen beantwoord. Zie onderstaand:

1. Welke factoren vanuit de literatuur spelen een rol bij besluitvorming over accommodaties?
2. Welke factoren vanuit de literatuur spelen een rol bij de definiëring van het begrip voorzieningen?
3. Welke factoren vanuit de literatuur spelen een rol bij het accommodatiebeleid in Nederland en specifiek de gemeente?
4. Welke factoren vanuit de literatuur zijn van invloed op het organiseren van vrijwillige bijdragen door inwoners en het reguleren van accommodaties?
5. Hoe zijn de gebruikersvoorkeuren op basis van de online-digitale tool binnen Ten Boer?
6. Wat zijn voor de inwoners van Ten Boer belangrijkste motivaties om accommodaties binnen Ten Boer te behouden?
7. Hoe is de actuele situatie qua gebruik tussen de verschillende type accommodaties binnen Ten Boer?

1.3 Onderzoeksmethode

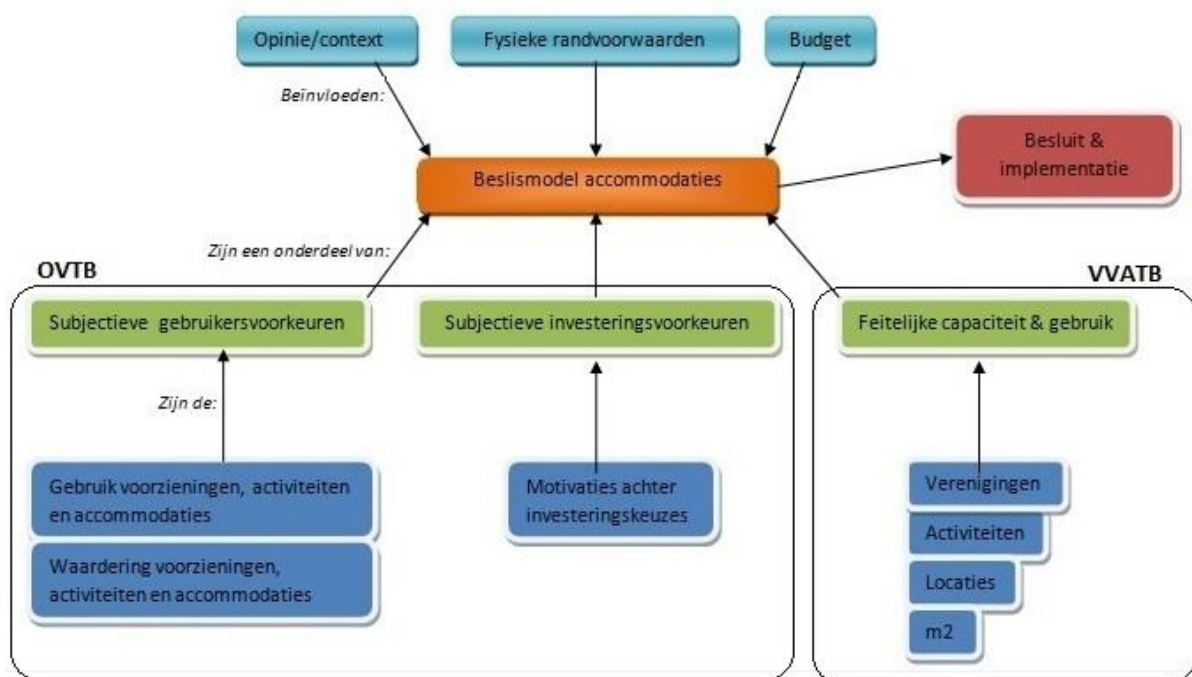
De aanleiding van het onderzoek ligt in de vraag van de gemeente Ten Boer of er behoefte is aan een dorpshuis. Om de aanleiding en het onderzoek wetenschappelijk te onderbouwen is er in eerste instantie een literatuurstudie uitgevoerd. Het analyseren van voorgaande rapporten, boeken, vakbladen en overige publicaties heeft geresulteerd in een wetenschappelijk kader.

De twee volgende hoofdstukken zullen zich richten op het theoretisch kader en de onderzoeksmethode van het onderzoek. Het theoretisch kader wordt gevormd op basis van literatuurstudie. Op basis van de literatuurstudie worden relevante theorieën geanalyseerd en worden er meerdere verwachtingen opgesteld. De opgestelde verwachtingen in hoofdstuk twee worden naderhand aangenomen of verworpen. Dit houdt in dat de onderzoeksmethode bruikbaar is om de eerdere theorieën en voorspellingen te testen op feitelijkheid (Verhoeven, 2011).

In het tweede gedeelte van het onderzoek zal er analyse plaatsvinden van de gevonden resultaten en aansluitend daarop worden er conclusies getrokken. De data worden in samenwerking met de gemeente Ten Boer, stichting DBF en de onderzoeker verzameld. Eerst zal er kwalitatief veldwerk worden uitgevoerd om er achter te komen wat de belangrijke aspecten betreffende voorzieningen en accommodaties zijn binnen Ten Boer. Daarna zal er via de “Onderzoekstool Voorzieningen Ten Boer(OVTB)” en de “Vragenlijst Verenigen en Accommodaties Ten Boer(VVATB)” kwantitatief

veldwerk worden verricht. Kwantitatieve data hebben als voordeel dat deze vrijwel direct inzicht bieden in de resultaten en dat aanpassingen makkelijk kunnen worden doorgevoerd. De kwalitatieve data zorgen voor een bredere blik op het onderzoek, dat met alleen kwantitatief onderzoek niet verkregen zou worden

In afbeelding is 1.1 het conceptueel model weergegeven. Hierin zijn de relaties tussen de verschillende factoren in beeld gebracht. De besluitvorming omtrent accommodaties staat centraal in dit onderzoek. De factoren die invloed hebben op de besluitvorming zijn de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren en de feitelijke capaciteit en het gebruik van accommodaties. De subjectieve gebruikersvoorkeuren zijn onder te verdelen in het gebruik en de waardering van voorzieningen, activiteiten en accommodaties. De subjectieve investeringsvoorkeuren gaat in op hoe investeringskeuze worden gemaakt. De feitelijke capaciteit kijkt naar het gebruik van de accommodaties door verenigingen en activiteiten. Daarnaast wordt er ingegaan op de locaties en de m2. Als laatste wordt de besluitvorming beïnvloed door de fysieke randvoorwaarden(vergunningen etc.), de opinie/context binnen het onderzoeksgebied, het budget en het uiteindelijke besluit en implementatie.

Afbeelding 1.1: conceptueel model

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft inzicht in de bestaande literatuur omtrent:

1. besluitvorming,
2. voorzieningen,
3. de gemeentelijke organisatie voor vastgoed en,
4. bestaande literatuur over de maatschappelijke rol van burgers.

Er wordt gekeken of er in de literatuur een verband te ontdekken is tussen de onderwerpen. Aan de hand hiervan worden een aantal verwachtingen opgesteld. In hoofdstuk 3 wordt een toelichting gegeven op de onderzoekstool voorzieningen Ten Boer(OVTB) en de vragenlijst voorzieningen en accommodaties Ten Boer(VVATB). Er wordt ingegaan op de diverse begrippen, aspecten en de methode die wordt toegepast om een eventueel verband te analyseren tussen beide variabelen. De resultaten vanuit de uitgevoerde analyse worden in hoofdstuk 4 beschreven. De bevindingen tonen inzicht in de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren en de feitelijke capaciteit en gebruik van accommodaties. In hoofdstuk 5 staat de verbinding van de resultaten centraal. De resultaten worden geanalyseerd en besproken en vervolgens samengevoegd tot conclusies. Hiermee wordt bepaald of de in hoofdstuk 2 opgestelde verwachtingen worden ingelost. Afsluitend worden er aanbevelingen gegeven voor eventuele vervolgonderzoeken.

2. Theoretisch kader

Het ontbreekt gemeenten in Nederland aan een beslismodel over voorzieningen/accommodaties, opgebouwd uit rationele en subjectieve motivaties. Door het bieden van inzicht in de subjectieve gebruikersvoorkeuren van inwoners en de feitelijke capaciteit van accommodaties, kan het beleid beter worden afgestemd op de maatschappelijke behoefte. Dit zou kunnen bijdragen aan de leefbaarheid binnen gemeenten. In dit hoofdstuk wordt er vanuit de literatuur gekeken wat er al bekend is over besluitvorming, voorzieningen, gemeentelijk accommodatiebeleid en het reguleren hiervan.

2.1 Besluitvorming

Om tot een beslismodel voor accommodatiebeleid te komen, is het van belang om te weten wat er vanuit de literatuur bekend is over besluitvorming. Aan de hand van de bestaande literatuur wordt er een kader geschetst voor dit onderzoek. Het uiteindelijke beslismodel voor accommodatiebeleid zal in deze paragraaf zijn onderbouwing vinden.

2.1.1 Besliskunde

Als het over beslissingen gaat, verwijst de wetenschappelijke literatuur naar de besliskunde. Ook wel Operations Research of Management Science genoemd. Besliskunde is de wiskundige manier voor het modelleren en optimaliseren van processen binnen organisaties. Besliskunde bevindt zich op kruispunt van de werkvelden wiskunde, bedrijfskunde en informatica (Nederlands Genootschap voor Besliskunde, 2014). Besliskunde heeft een grote bijdrage geleverd aan beslissingen die kunnen worden gekwantificeerd als systematisch, gebaseerd op "harde cijfers". Deze bijdrage kan besliskunde niet volledig leveren aan beslissingen waarbij menselijk oordelen de basis is (Simon & Newell, 1958). Besliskunde heeft zijn effectiviteit aangetoond bij management beslissingen die gestructureerd zijn, maar bij beslissingen, waarbij zowel de feitelijke als menselijke input van belang is, is de effectiviteit nog niet volledig aangetoond.

2.1.2 Besluitvormingstheorie

In de economische en bedrijfskundige theorieën wordt aangenomen dat managers beslissingen rationeel onderbouwen. Een rationeel proces houdt in dat de manager alle eventuele besluiten op de mogelijke gevolgen kan beoordelen. De besluitvormingstheorie van Simon breekt met deze aannames (Simon, 1955). De besluitvormingstheorie introduceert het begrip "bounded rationality". Dit betekent dat de mens in een politieke/maatschappelijke context in beperkte mate rationeel handelt. Bij beslissingen en handelingen spelen er subjectieve motivaties en onzekerheden mee. De subjectieve motivaties zijn, net als de "harde" feiten, ook waardegebonden. Echter de gevolgen zijn moeilijker in te schatten. Door deze beperkte rationaliteit kunnen niet de volledige gevolgen van besluiten worden ingezien. Hierdoor is het besluit beperkt rationeel in plaats van volledige rationeel. Een ander begrip dat deels aansluit bij de besluitvormingstheorie van Simon, is het begrip satisficing solutions. Mede door de beperkte rationaliteit, geen inzicht in de volledige gevolgen van een besluit, zal er zodra een keuze is gemaakt met een acceptabele oplossing, het besluitvormingsproces worden afgebroken. Door deze beperkte rationaliteit worden alternatieven niet meegenomen in het proces en kan een besluit met een nog voordeliger uitkomst niet worden toegepast.

2.1.3 Type beslissingen

Een ander aspect dat meespeelt bij besluitvorming is de beleidshorizon. Is er sprake van lange termijnplanning of is het gericht op de kortere termijn. Bij dit aspect wordt er gesproken over drie

type beslissingen: strategisch, tactisch en operationeel (Schmidt & Wilhelm, 2000). Strategische beslissingen zijn het meest gericht op de verre toekomst. Er worden verschillende beleidstreinen, partijen en maatschappelijke gevolgen betrokken. Strategische plannen zijn te abstract voor implementatie en dienen draagvlak te creëren bij de participerende partijen. Is dit draagvlak gecreëerd, dan wordt de strategische beslissing verder uitgewerkt in een tactische beslissing gericht op de middenlange termijn. Tactische beslissingen dienen de strategische beslissingen te ondersteunen en uit te werken in concrete plannen. Deze concrete plannen worden door middel van de operationele beslissingen uitgevoerd. Deze zijn gericht op de korte termijn en voeren de doelstellingen uit van de strategische en tactische beslissingen.

2.1.4 Online onderzoektools

Onderzoektools uitgezet via het internet bestaan sinds de jaren negentig. Hiermee is het, ten opzichte van de traditionele onderzoeksmethode, een "nieuwe" stroming van onderzoeken (Dutta-Bergman, 2005). Het internet biedt nieuwe mogelijkheden die bij eerdere onderzoeksmethoden niet mogelijk waren. Kenmerken van online onderzoekstools zoals; snel, goedkoop en gebruiksvriendelijk zorgen ervoor dat er efficiënt data kan worden verzameld onder grotere groepen. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om gemakkelijker "communities" op te bouwen die dezelfde belangen behartigen (Lupia & Sin, 2003). Een online onderzoektool zorgt voor een handvat om binnen een gemeenschap, met dezelfde waarden en gebruiken, de betrokkenheid te bevorderen. Hierdoor kan er een gemeenschappelijk belang ontstaan. Het gemakkelijker creëren van communities geeft ook nieuwe inzichten in de collective action theorie van Mancur Olson (Olson, 1965). De theorie geeft inzicht in waarom sommige groepen er wel in slagen om hun belangen te behartigen en andere niet. Door online onderzoekstools kunnen er nieuwe inzichten ontstaan in de collective action theorie van Olson. Het creëren en organiseren van gemeenschappelijke actie kan effectiever gaan.

2.2 Accommodaties als voorziening

Voor het uitvoeren van een voorzieningen onderzoek, waaronder accommodaties ook vallen, is het van belang om dit begrip af te bakenen. In deze paragraaf wordt er vanuit de literatuur een inzicht gegeven in de begrippen:

- Voorzieningen
- Accommodaties

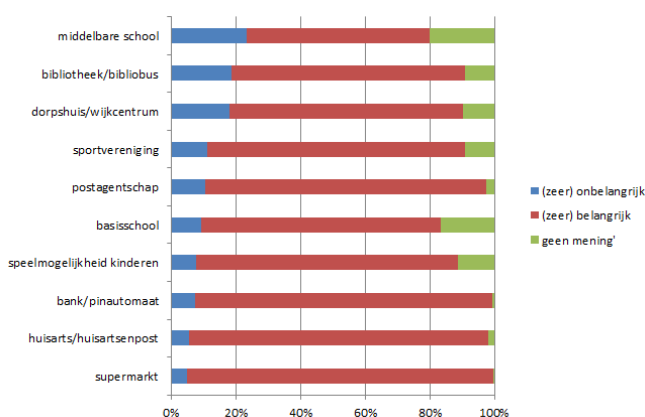
Het begrip voorzieningen wordt omschreven als: "dat wat je doet om in iets te voorzien; maatregel, (hulp)middel. Bijvoorbeeld sanitaire- en sociale voorzieningen" (Dikke van Dale, 2014). Volgens de van Dale is een voorziening elke maatregel of hulpmiddel die er is om de mens te ondersteunen. Deze omschrijving zorgt ervoor dat er geen afbakening plaats kan vinden vanwege het feit dat elke maatregel of hulpmiddel wordt meegenomen. Een andere omschrijving van het begrip voorzieningen is te halen uit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo): het treffen van algemene voorzieningen gericht op het bevorderen van de zelfredzaamheid of participatie in de maatschappij. De gemeente is vrij in de keuze welke algemene voorziening zij treft (Rijksoverheid, 2007). Ook deze omschrijving kadert het begrip voorzieningen niet voldoende af en zorgt ervoor dat het speelveld groot blijft. Om het speelveld voor dit onderzoek te verkleinen en een werkbaar begrip te creëren van voorzieningen, wordt er gekeken naar de wetenschappelijke literatuur. Het is lastig om vanuit de wetenschappelijke literatuur een sluitende definitie te krijgen van het begrip voorzieningen. Veel onderzoeken gebruiken op hoofdlijnen dezelfde definitie voorzieningen, maar passen deze aan, aan het specifieke onderzoek. In het wetenschappelijke onderzoek naar lokale

services en voorzieningen (Altschuler, et al., 2004) worden gemeentelijke voorzieningen onderverdeeld in vier categorieën: veiligheid, open ruimte, winkels en gemeentelijke services. Het gaat er in hun onderzoek om wat het doel is van deze voorzieningen. Ze zijn er op gericht het sociale kapitaal te vergroten binnen een gemeente. Sociaal kapitaal wordt in dit onderzoek aangeduid als vertrouwen en wederkerigheid, die collectieve actie vergemakkelijken binnen gemeenten.

Wanneer er vanuit de wetenschappelijke literatuur niet naar het doel van voorzieningen wordt gekeken, maar puur naar de definitie dan komt het wetenschappelijke artikel “The End of Public Space” van pas (Mitchell, 1995). Deze onderscheidt twee definities van publieke services, waarvan één goed aansluit bij het doel van dit onderzoek. In de eerste definitie is een publieke service; een ongedwongen plek waarbinnen politieke bewegingen kunnen organiseren en uitbreiden naar grotere arena’s. De tweede definitie geeft de publieke service weer als; een publieke service voor diensten, recreatie, entertainment en sociale contacten, onderworpen aan het gebruik van een passend publiek dat binnen is toegestaan. Hier ontstaat het verband tussen accommodaties en voorzieningen. Een accommodatie kan worden gezien als publieke service, als deze voldoet aan de bovenstaande omschrijving. Het is echter niet het geval dat elke voorziening een accommodatie is. Deze tweede definitie van het begrip publieke ruimte sluit aan bij dit onderzoek en geeft goed weer hoe voorzieningen inhoudelijk beoordeeld dienen te worden. **Voor dit onderzoek worden accommodaties/voorzieningen gezien als een publieke service voor diensten, recreatie, entertainment en sociale contacten, gebruikt door een bijpassend publiek dat binnen is toegestaan.**

2.2.1 Verschil in belang voorzieningen

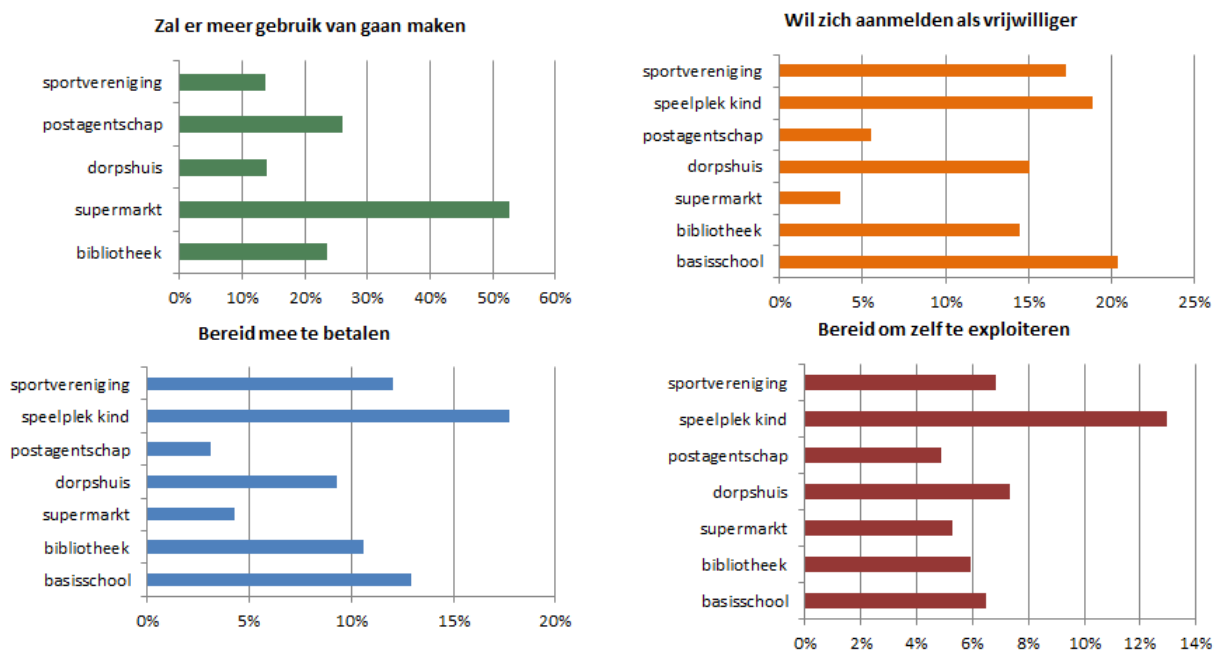
In dit onderzoek wordt er gevraagd naar het gebruik en de waardering van voorzieningen. De kans is aanwezig dat er voorzieningen van meer belang zijn binnen het onderzoeksgebied dan andere voorzieningen. Voorgaand onderzoek rond het onderzoeksgebied toont aan dat er verschil is tussen het belang van voorzieningen. Het sociaal planbureau Groningen heeft onder het Groninger Panel een onderzoek uitgevoerd, om in de regio te bepalen waaraan mensen qua voorzieningen het meeste waarde hechten (Sociaal planbureau Groningen, 2014). Alle voorzieningen worden beoordeeld als belangrijk, maar zoals te zien is in afbeelding 2.1 is er wel onderscheid tussen voorzieningen. De mensen hechten de meeste waarde aan de supermarkt, huisarts en de bank/pin. Het belang van een middelbare school, bibliotheek en een dorps huis is, ten opzichte van de overige voorzieningen, het minst.

Afbeelding 2.1: belang voorzieningen

Naast de mogelijkheid om te kijken naar het belang dat mensen hechten aan voorzieningen, kan er ook gekeken worden naar de bereidheid om actie te ondernemen voor het behoud van voorzieningen, zie afbeelding 2.2. Er wordt een onderverdeling gemaakt in vier mogelijkheden om behoud te bewerkstelligen; mensen gaan meer gebruik maken van voorzieningen, mensen zijn bereid mee te betalen, mensen willen zich aanmelden als vrijwilliger en mensen zijn bereid zelf te exploiteren. Als er gekeken wordt naar de eerste mogelijkheid, dan valt de supermarkt direct op. Dit tekent het belang van de supermarkt. De bereidheid om mee te betalen is vooral gericht op de kinderen/jeugd, zoals speelplek kind, sportvereniging en basisschool. Ditzelfde geldt voor de mogelijkheid aanmelden als vrijwilliger. Hier valt de supermarkt negatief op, dit heeft te maken met het feit dat dit een commerciële instelling is. De laatste mogelijkheid toont ook de speelplek van het kind als belangrijkste drijver voor actiebereidheid.

Afbeelding 2.2: actiebereidheid

2.2.2 Eventueel wegtrekken van voorzieningen

In Nederland vindt een gemeentelijke herindeling plaats. Dit betekent dat gemeenten worden samengevoegd om de gemeentelijke taken beter uit te voeren (Rijksoverheid, 2014). Dit zou kunnen betekenen dat voorzieningen verdwijnen binnen dorpen, omdat er binnen de gemeente meerdere van dezelfde voorzieningen zijn. Wat zijn de gevolgen van het wegtrekken van voorzieningen en wat vinden inwoners van gemeenten hiervan? Wellicht is dit reden om te verhuizen en krijgt een gemeente te maken met krimp.

Het onderzoek "Leven in de leegte", uitgevoerd door het Groningse onderzoeksbureau CAB, toont aan dat het verdwijnen van voorzieningen geen invloed heeft op de leefbaarheid binnen gemeenten (Gardenier, et al., 2011). Hiermee komt het voortbestaan van gemeenten niet in gevaar. Uit onderzoek blijkt dat inwoners in eerste instantie emotioneel en fel reageren, dit door bijvoorbeeld acties voor het behoud van de voorzieningen. Maar de praktijk wijst uit, dat er al snel niemand meer in actie komt wanneer een voorziening eenmaal is verdwenen. Inwoners passen zich aan en vinden andere oplossingen. Inwoners zijn minder gebonden aan dorps- en gemeente voorzieningen. Ouders

hebben steeds minder moeite om hun kinderen naar een school buiten het dorp te brengen. Ook met het doen van boodschappen gaat het niet anders, de inwoners dragen de lokale ondernemer een warm hart toe, maar doen de boodschappen bij de Aldi drie dorpen verderop. Deze ontwikkeling hebben te maken met de groter wordende mobiliteit van de mensen, afstanden worden relatief steeds kleiner en de actieradius worden groter. Uit het onderzoek blijkt dat sociale factoren een grote rol spelen bij de leefbaarheid binnen gemeenten. Sociale contacten worden hier aangeduid als contacten in de directe omgeving, zoals vrijwilligerswerk, lidmaatschap van verenigingsleven en het actief zijn in de gemeente politiek. Echter hier kan wel worden aangedragen dat voorzieningen bijdragen aan sociale contacten en op deze manier indirect wel een bijdrage leveren aan de leefbaarheid binnen een gemeenten en er hiervoor zorgen dat mensen niet overwegen weg te trekken (de Groot & Schonewille, 2012).

2.3 Vastgoed binnen gemeenten

In Nederland delegeert de overheid al jaren taken naar lagere overheden, zoals de provincies of gemeenten. Decentralisatie noemt men dit. Decentralisatie is officieel overheidsbeleid en is in de wet vastgelegd (Allers, 2010). Decentralisatie is er op gericht om taken te laten uitvoeren door provincies of gemeenten, omdat deze dichterbij de inwoners staan dan de centrale overheid. Hierdoor zou het beleid beter aansluiten bij de maatschappelijke behoefte van de inwoners van de specifieke provincie en gemeente. Er zitten ook gevaren aan decentralisatie, want hoe meer taken er worden gedecentraliseerd, hoe minder de rijksoverheid zich bemoeit met het gemeentelijk beleid. Er kunnen daardoor verschillen ontstaan in beleid tussen gemeenten. Daarnaast zorgt decentralisatie voor lokale schaalvergroting, omdat sommige gemeenten economisch en qua expertise te klein zijn voor decentralisatie. Er ontstaan grotere gemeenten (gemeentelijke herindeling). Om een goed onderscheid te maken tussen welke taken behoren tot de rijksoverheid en welke taken behoren tot de lagere overheden, is er gekeken naar de wetenschappelijke literatuur op dit gebied. Artikelen over fiscaal federalisme bieden inzicht in hoe de scheiding van decentralisatie gezien kan worden (Oates, 1999). De traditionele theorie over fiscaal federalisme geeft aan dat de rijksoverheid verantwoordelijk is voor macro-economische stabilisatie en voor een gelijke inkomens verdeling, dit door middel van ondersteuning van de armen. Daarnaast is het verantwoordelijk voor publieke goederen en ruimte met betrekking tot de gehele bevolking van een land. De lagere overheden, in Nederland de provincies en gemeenten, zijn verantwoordelijk voor goederen, ruimte en voorzieningen die gebonden zijn aan hun eigen jurisdictie. Er wordt vanuit gegaan dat lagere overheden beschikken over meer lokale kennis omtrent ontwikkelingen en hierdoor beter kunnen inspelen op de lokale omstandigheden (Zhuravskaya, 2000). Lokale kennis kan worden gekwalificeerd als informatie behorende tot lokale context en instellingen, met kennis van specifieke kenmerken, omstandigheden, gebeurtenissen, relaties en de betekenis hiervan (Corburn, 2003). Door het afstemmen van de goederen en voorzieningen aan de lokale wensen en omstandigheden van een jurisdictie, dragen gedecentraliseerde overheden bij aan de economische- en maatschappelijke welvaart. De lokale output is afhankelijk van vele factoren en hierdoor verschillend in elke provincie of gemeente, dit is de gedachte achter het fiscale federalisme. Echter ontbreekt het de lagere overheden aan kennis over de wensen en behoefte van inwoners betreffende voorzieningen en bijhorend gemeentelijk vastgoed binnen gemeenten. Lagere overheden beschikken hierdoor niet over handvatten om een passend beleid op te stellen. Er is een gat in de kennis (Vereniging Nederlandse Gemeente, 2014). Een actueel voorbeeld hiervan is de gemeente Ten Boer in de provincie Groningen. De gemeente wil beleid maken voor de invulling accommodaties en hierbij de

wensen en behoefte van inwoners in meenemen. Echter deze kennis is momenteel niet inzichtelijk (Adema, 2013).

Het vastgoedbeleid is een taak van de lagere overheden. Op dit gebied dient er dus gekeken te worden naar de lokale behoefte en het aanwezige van vastgoed. De behoefte en het aanbod zijn afhankelijk van het totale vastgoedaanbod en het aantal activiteiten die verenigingen, gemeente en inwoners organiseren. Het belang van het goed in beeld hebben van het vastgoed, blijkt uit het feit dat gemeentelijk vastgoed behoort tot de grootste vastgoedportefeuilles van Nederland, maar ook tot één van de slechtst gemanagede portefeuilles (SBR, 2012). Het wordt dus tijd dat gemeenten inzicht krijgen in de maatschappelijke behoefte vanuit inwoners en het aanwezige vastgoed en dat op basis hiervan de portefeuille gemanaged kan worden. Een duidelijke afbakening van gemeentelijk vastgoed en de connectie met het overige vastgoed in gemeenten is hierbij van belang. De vereniging Nederlandse gemeente(VNG) geeft over dit begrip duidelijkheid (Vereniging Nederlandse Gemeente, 2014); gemeentelijk vastgoed is een gebouw met een publieke functie waar:

- Maatschappelijke diensten aan burgers worden verleend of door burgers worden verleend;
- De exploitatie (gedeeltelijk) door publieke middelen wordt mogelijk gemaakt;
- Burgers(vraag) en instellingen(aanbod) fysiek bijeenkomen;
- Waar iedereen(voor wie het bedoeld is) toegang toe heeft.

Uit de wetenschappelijke literatuur blijkt dat gemeentelijk vastgoedbeleid (Luminata Constantin, et al., 2012) kan worden beschouwd als het verzekeren van efficiënt gebruik van het gemeentelijk vastgoed. Dit wordt hier omschreven als productie asset, dat naast gemeentelijk en sociale baten, ook inkomsten genereert en bijdraagt aan de leefbaarheid. Om het beste gebruik voor specifiek gemeentelijk vastgoed vast te stellen, dient er een haalbaarheidsonderzoek met diverse scenario's te worden uitgevoerd.

2.4 Maatschappelijke participatie inwoners

In een beslismodel omtrent accommodatiebeleid, spelen de behoeften van inwoners ook een rol. Dat deze behoefte van inwoners een steeds grotere rol gaat spelen binnen Nederland, is terug te zien aan het participatiebeleid van het huidige kabinet. Door de bezuinigingen in Nederland, zijn er steeds minder financiële middelen bij de overheid om maatschappelijke doelen overeind te houden (Rijksoverheid, 2014). Inwoners zullen steeds meer zelf in actie moeten komen voor de maatschappelijke behoefte, die zij waarderen als belangrijk voor de lokale samenleving. Maar hoe wordt dit georganiseerd en wat zijn hier de valkuilen bij. In deze paragraaf wordt er inzicht gegeven in, welke rol inwoners spelen in de relatie met het voldoen in maatschappelijke behoefte en hoe dit in zijn werking gaat.

2.4.1 Collective action

De bekendste theorie omtrent het behartigen van belangen en het organiseren van belangen door meerdere personen, is de collective action theorie van Mancur Olson (Olson, 1965). De theorie geeft inzicht in waarom sommige groepen er wel in slagen om hun belangen te behartigen en andere niet. Mancur Olson verklaarde zijn theorie in het boek "The logic of collective action", gepubliceerd in 1965.

De theorie van Olson heeft verschillende uitgangspunten. Zo gaat hij ervan uit dat burgers bij het vormen van een groep hun eigen belangen nastreven. Groepsvorming moet voordelen opleveren boven het nalaten van groepsvorming. Groepsvorming draagt bij aan het creëren van een collectief goed, dat burgers alleen niet zouden kunnen bereiken. Een collectief goed heeft drie kenmerken:

1. *Non-rivaliserend*: gebruik van het ene individu van het goed, legt geen beperking op aan het gebruik door een ander;
2. *Non-exclusief*: van een geproduceerd collectief goed kan niemand worden uitgesloten;
3. *Gemeenschappelijk aanbod aan gebruikers*: het aanbod van het collectief goed is voor elk individu hetzelfde.

De vraag is onder welke voorwaarden rationeel denkende burgers overgaan tot gezamenlijke actie of hieraan deelnemen? Wat hebben de burgers over voor schone parken of in dit geval het behoud van voorzieningen die een toegevoegde waarde hebben in de samenleving? Olson ziet in zijn theorie de burgers niet als groep die een gemeenschappelijk belang zien en dienen. Bij het bepalen of sommige groepen het belang meer dienen dan andere en hiermee meer kans hebben op succes, hanteert Olson drie variabelen: groeps grootte; aanwezigheid van dwang en het leveren van private goederen. Volgens Olson functioneren kleinere groepen beter dan grote groepen. Dit komt omdat het voordeel voor ieder individu bij het bereiken van een groepsdoel kleiner is bij grote groepen dan bij kleine groepen. Daarnaast zijn burgers in grote groepen minder gemotiveerd en zijn de organisatiekosten hoger. Ook ontstaat er in grote groepen minder de prikkel om private kosten te maken en is vaak sprake van groepsdwang. Hierdoor zullen er altijd groepsleden zijn die niet participeren in het behalen van het groepsbelang, maar profiteren als het groepsbelang eenmaal behaald is. Deze leden noemt Olson free riders.

2.4.2 Collective action en vastgoed

Er is nu inzicht in de werking van de collective action theorie van Mancur Olson en de kenmerken die hierbij horen. Maar wat is er bekend over de collective action theorie en de relatie met vastgoed? Komen hier bevindingen naar voren die wellicht meegenomen moeten worden in eventueel beleid van gemeenten op het gebied van voorzieningen.

Als eerste moet er bepaald worden onder welk type goed, vastgoed valt (Ostrom, 2002). Je hebt in de praktijk twee type goederen: Common-pool resources en public goods. Hierin worden de common-pool resources gezien als een subonderdeel van public goods. Public goods hebben de eigenschap dat iedereen het kan gebruiken op hetzelfde moment, zoals bewegwijzering en frisse lucht. Het goed is non-exclusief en non-rivaal, niemand kan de toegang worden ontzegd. Bij common-pool resources is er niet genoeg aanwezig van het goed, om iedereen gelijk te verzorgen. Het is een uitputbaar goed, hierdoor ontstaan de gevaren van ophoping en overmatig gebruik. Common-pool resources zijn ook rivaliserend en het gebruik door de persoon a, vermindert het gebruik door persoon b. Een voorbeeld hiervan is een visvijver, als persoon a er tien vissen uit haalt, vermindert dit de kans voor persoon b om vis te vangen.

Uit bovenstaande beredenering kan worden geconcludeerd dat het gemeentelijke vastgoed en de hierbij behorende voorzieningen behoren tot common-pool resources. Als dit gekoppeld wordt aan het onderzoek omtrent het gebruik en waardering van voorzieningen en het hierbij behorende

gemeentelijke vastgoed, dan kan worden geconcludeerd dat het een complex werkveld is, waar veel aandacht aan geschonken moet worden. De kleine kernen in Nederland hebben te maken met concurrerende voorzieningen. Eén voorziening is niet voldoende om te voorzien in de maatschappelijke behoefte. De gemeente is niet in staat alle voorzieningen overeind te houden en wordt gedwongen keuzes te maken, omdat het te duur is voor de betrokken gemeenten en deze niet in staat zijn om verder te kijken dan hun eigen belangen. Dit kunnen ze ten eerste doen door middel van het creëren van een duidelijke kader omtrent common-pool resources. Een mogelijkheid is het reguleren van de hoeveelheid common-pool resources, om zodoende de voorzieningen overeind te houden (Wade, 1987). Regulatie kan bijvoorbeeld plaatsvinden door het ontwikkelen van een multifunctioneel centrum, zodat er minder concurrentie is tussen vastgoed op verschillende locaties. Een ander optie is om de gebruikers zelf te motiveren om de common-pool resources te onderhouden uit algemeen belang. Hier ontstaat de connectie met collective action, of deze optie een succes wordt hangt af van de drie eerder genoemde variabelen van Olson: groeps grootte; aanwezigheid van dwang en het leveren van private goederen.

2.4.3 Multifunctioneel centrum

Een multifunctioneel centrum zou, zoals bovenstaand is toegelicht, kunnen bijdragen aan de regulatie van het vastgoed als common-pool resource. Een multifunctioneel centrum is één gebouw waarin een verzameling van organisaties hun voorzieningen, producten en diensten aanbieden (KCWZ, 2013). Het doel van een multifunctioneel centrum is om het dienstenaanbod binnen een stad, dorp of wijk op een centrale plek te vestigen. Hierdoor kan er op een efficiëntere manier worden omgegaan met het gebruik van ruimte. Dit scheelt aanzienlijk in de kosten qua organiseren en onderhouden van voorzieningen. Voorbeelden van voorzieningen die gevestigd kunnen worden in een multifunctioneel centrum zijn:

- Activiteiten: sport, educatie, cultuur, restaurant/cafe, recreatie
- Zorg: zorgteam, wijkziekenboeg en logeerkamers
- Diensten: informatie, maaltijden, gemakswinkel
- Gezondheid: huisartsen, therapeuten, apotheek, ambulante GGZ

Multifunctionele centra zijn ontstaan door maatschappelijke ontwikkelingen door de tijd heen (Ball & Van der Kooij, 2004). De ontwikkelingen zijn: behoefte aan efficiëntie in tijd, behoefte aan ruimtelijke efficiëntie, behoefte aan financiële efficiëntie, en het bevorderen van inhoudelijke samenwerking tussen voorzieningen/bevolkingsgroepen in hetzelfde werkgebied. Hiermee lijken multifunctionele centra de ideale oplossing om binnen een stad, dorp of wijk de voorzieningen te clusteren en hiermee kosten te besparen, ruimtelijke efficiëntie te bevorderen, sociale integratie te stimuleren en samenwerking tussen verschillende voorzieningen aan te sporen. Het efficiëntere gebruik van ruimte en financiën zorgt ervoor dat gemeenten in staat zijn de voorzieningen overeind te houden en eerder besproken common-pool resources te reguleren. Hier tegenover staat een multifunctionele dorpskern (Platform 31, 2010). In de kleinere kernen is de vraag of een multifunctioneel centrum, met zijn schaalvergroting, bijdraagt aan de sociale activiteiten in de kern. De ontmoetingsfunctie in kleinere kernen is niet gebaat bij grootschaligheid, inwoners hebben de voorkeur voor een stamkroeg in plaats van een grote discotheek. Daarnaast zorgen multifunctionele centra ervoor dat voorzieningen verdwijnen uit de wijk en alleen de functie wonen overblijft. De leefbaarheid gaat hierdoor achteruit. Een multifunctionele dorpskern is in kleinere kernen beter op zijn plek. In plaats van alle voorzieningen op één plek, de voorzieningen verspreid door de kern.

2.5 Overzicht belangrijkste bevindingen

Onderstaand worden de belangrijkste bevindingen van dit hoofdstuk, die uit de literatuur naar voren kwamen, gepresenteerd.

Besluitvorming:

- De mens handelt in een politieke/maatschappelijke context in beperkte mate rationeel.
- Bij beslissingen spelen er subjectieve motivaties en onzekerheden mee.
- Subjectieve motivaties en onzekerheden bevatten ook waarheden.
- Drie type beslissingen: strategisch, tactisch en operationeel.

Accommodaties als voorzieningen:

- Voorziening is: publieke service voor diensten, recreatie, entertainment en sociale contacten, gebruikt door een bijpassend publiek.
- Voorzieningen dragen bij aan leefbaarheid.
- Voorzieningen vinden onderdak bij accommodaties binnen gemeenten.
- Niet alle voorzieningen van even groot belang voor een gemeente.
- Verdwijnen voorzieningen niet direct van invloed op leefbaarheid binnen gemeenten. Indirect beïnvloed het de sociale contacten, die wel een negatieve invloed hebben op de leefbaarheid.

Vastgoed:

- Verantwoordelijkheid accommodatiebeleid ligt bij gemeenten.
- Geen inzicht in de maatschappelijke behoefte vanuit inwoners en het aanwezige vastgoed.
- Door het afstemmen van accommodatiebeleid op maatschappelijke behoefte inwoners, draagt gemeente bij aan de leefbaarheid en economische- en maatschappelijke welvaart.

Maatschappelijke participatie inwoners

- Inwoners zullen zelf steeds meer in actie moeten komen voor de maatschappelijke behoefte, die zij waarderen als belangrijk voor de lokale samenleving.
- Door middel van de collective-action van Olson, kun je ervoor zorgen dat groepen mensen het beste hun eigen belangen behartigen en kunnen burgers actie organiseren.
- Vastgoed kan worden beschouwd als common-pool resources. Hierbij is er niet genoeg aanwezig van het goed, om iedereen gelijk te verzorgen.
- De kleine kernen in Nederland hebben te maken met concurrerende voorzieningen, maar één voorziening is niet voldoende om te voorzien in de maatschappelijke behoefte. De gemeente is niet in staat alle voorzieningen overeind te houden en wordt gedwongen keuzes te maken omdat het te duur is voor de betrokken gemeente en deze niet in staat is om verder te kijken dan hun eigen belangen.
- Reguleren van het vastgoed, om zodoende de voorzieningen overeind te houden. Regulatie kan bijvoorbeeld plaatsvinden door middel van regelgeving, algemeen belang creëren bij inwoners of het ontwikkelen van een multifunctioneel centrum, zodat er minder concurrentie is tussen vastgoed op verschillende locaties.

2.6 Verwachtingen/hypothese

Op basis van het verkennende veldwerk en de literatuur, zijn er enkele verwachtingen van de uitkomsten opgesteld:

1. De verwachting is dat de OVTB nuttig kan zijn voor:
  - Het inzichtelijk hebben van de woonplek van de respondenten;
  - Het in kaart brengen van de gebruikers- en investeringsvoorkeuren van de inwoners van Ten Boer;
  - De bezoekfrequentie van voorzieningen/accommodaties;
  - Het in kaart brengen van de waardevolle plekken van de inwoners van Ten Boer;
  - De motivaties achter bepaalde keuzes in beeld te brengen.

2. De verwachting is dat de VVATB nuttig kan zijn voor:
  - Het inventariseren van het aantal accommodaties binnen Ten Boer;
  - Het huidige gebruik van accommodaties in beeld te brengen;
  - Het aantal verenigingen binnen Ten Boer te verzamelen;
  - De ontwikkelingen van verenigingen door de tijd heen in kaart te brengen.

3. De verwachting is dat de gegevens uit de OVTB en VVATB samen:
  - Een bouwsteen vormen voor een gemeentelijk beslismodel gericht op accommodatiebeleid.

3. Opzet dataverzameling Ten Boer

3.1 Inleiding

Nadat in het vorige hoofdstuk getracht is een theoretisch kader te schetsen, wordt in dit hoofdstuk de relevantie, de werking en de manier van het data verzamelen toegelicht. Daarnaast wordt er een eerste indruk gegeven van de behaalde gegevens op basis van de ingevulde enquêtes. Er zijn tijdens het onderzoek drie stappen doorlopen:

- Stap 0: verkennend veldwerk. Door middel van een workshopsessie met enkele inwoners van Ten Boer is de juiste samenstelling van de onderzoekstool voorzieningen Ten Boer(OVTB) opgesteld en is er een beeld geschetst bij de huidige accommodatie situatie in Ten Boer.
- Stap 1: het inzetten van de OVTB om inzicht te krijgen in de gebruikersvoorkeuren van de inwoners van Ten boer omtrent accommodaties en voorzieningen.
- Stap 2: het inzetten van de vragenlijst verenigingen en accommodaties Ten Boer(VVATB) om inzicht te krijgen in de feitelijke capaciteit van het accommodatiebestand in Ten Boer.

Het is de eerste maal dat deze manier van onderzoek wordt toegepast. Het is bedoeling om in de toekomst deze manier van onderzoek vaker in te zetten. Er kan worden gesproken van pilot onderzoek. Het onderzoek is er op gericht om de gemeente een beslismodel voor accommodatiebeleid aan te reiken. Hiervoor is inzicht vereist in de gebruikersvoorkeuren van de inwoners van Ten Boer en de feitelijke capaciteit en gebruik van accommodaties. Op basis van deze gegevens kan de gemeente beslissingen nemen over accommodatiebeleid. Dit pilot onderzoek is verspreid onder de gehele bevolking van Ten Boer. In totaal zijn er 237 inwoners begonnen aan de OVTB en hebben 112 inwoners deze voltooid. Dit kan erop duiden dat de OVTB te lang duurde of lastig was in te vullen. Bij vervolgonderzoeken dient hier nog beter rekening meegehouden te worden. Hiermee is dit onderzoek gebaseerd op reële en actuele data. In totaal zijn er 2495 markers geplaatst in de OVTB.

3.2 Verkennend veldwerk

Omdat deze manier van onderzoeken voor de eerste maal wordt uitgevoerd, is er besloten om, voordat het onderzoek van start gaat, een workshopsessie te organiseren. Acht inwoners van Ten Boer hebben hieraan meegewerkt. Dit heeft ervoor gezorgd dat het onderzoeksteam een beeld bij het dorp heeft gekregen en op basis van deze context de OVTB en VVATB hebben samengesteld.

3.3 Onderzoekstool voorzieningen Ten Boer

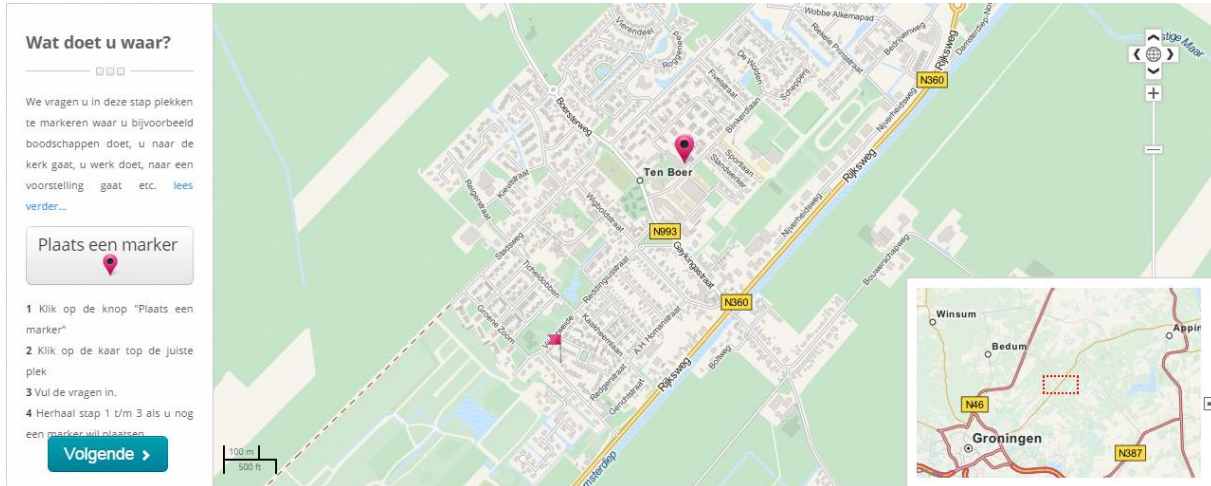
Om inzicht te krijgen in de waardering en gebruik van de voorzieningen en activiteiten in Ten Boer is de OVTB samengesteld. Op basis van stap 1 in het onderzoek(verkennend veldwerk), is de OVTB opgebouwd uit vier vraagonderdelen:

- Het gebruik van voorzieningen binnen het dorp → *geeft antwoord op deelvraag 5*
- De waardering van voorzieningen binnen het dorp → *geeft antwoord op deelvraag 5*
- Hypothetische scenario's → *geeft antwoord op deelvraag 6*
- In welke voorzieningen geïnvesteerd dient te worden binnen het dorp → *geeft antwoord op deelvraag 6*

3.3.1 Gebruik voorzieningen

De eerste vraag is er op gericht om er achter te komen wat de gebruikersvoorkeuren van de inwoners van Ten Boer zijn omtrent voorzieningen. Door middel van een pin/marker kunnen zij op een digitale kaart, zie afbeelding 3.1, aangeven waar zij bijvoorbeeld boodschappen doen in het dorp, met hierbij de frequentie.

Afbeelding 3.1: digitale kaart Ten Boer

Als de pin is geplaatst op de kaart verschijnen er meerdere antwoord- en frequentiemogelijkheden in beeld. Daarnaast kan er een toelichting worden gegeven waarom zij juist naar die plek gaan. De respondenten kunnen onbeperkt pinnen plaatsen, zodat het gebruik van alle voorzieningen kan worden aangegeven. Onderstaand in afbeelding 3.2 een illustratie van de vraagstelling en antwoordmogelijkheden omtrent het gebruik van voorzieningen.

Vragenlijst

Wat doet u waar?

- Werk
- Regelmatig vrijwilligerswerk
- Dagelijkse boodschappen
- Winkelen
- Toneeluitvoering / Bioscoop
- Sport / kaarten / darten / sjoelen / zwemmen / fitness
- Ontmoeten & sociale activiteiten / hangplek
- Muziek oefenen
- Cultuur / expositie / creatieve workshop
- Eten of drinken buiten de deur / uitgaan
- Eerstelijns zorg, paramedisch / fysio
- Geloof / religie / meditatie

Anders namelijk

Hoe vaak bezoekt u deze plek?

- Dagelijks
- Wekelijks
- Maandelijks
- Paar keer per jaar
- Jaarlijks
- Zelden
- Nooit

Anders/toelichting...

Waarom juist op deze plek?

Afbeelding 3.2: vraagstelling voorzieningen

3.3.2 Waardering voorzieningen

De tweede vraag richt zich op de waardering van voorzieningen door inwoners binnen het dorp Ten Boer. Het startpunt bij dit onderdeel is dat de respondent aangeeft welke voorzieningen in Ten Boer voor hem/haar van waarde zijn, hoe hij/zij deze beoordeelt op een schaal van één tot en met tien en hoe vaak men deze plek bezoekt. De respondent is gevraagd, door middel van een pin, waardevolle plekken te markeren op de kaart van Ten Boer. Heeft de respondent een waardevolle plek gemarkeerd, dan verschijnt er een pop-up scherm in beeld, hierin kan worden aangegeven waarom de respondent dit een waardevolle plek vindt en welke cijfer hij/zij hier aan geeft. De tool biedt de mogelijkheid meerdere waardevolle plekken te selecteren, mocht de respondent hier behoefte aan hebben. Het doel van deze vraag is om een dataset te creëren met waardevolle plekken van de inwoners van Ten Boer. Dit in combinatie met het gebruik, geeft de gemeente Ten Boer inzicht in de gebruikersvoorkeuren van haar inwoners en hier kan op worden ingespeeld met beleid. Afbeelding 3.3 geeft een illustratie van een gemarkeerde waardevolle plek en het hierbij behorende pop-up scherm.

Vragenlijst ×

Deze plek is waardevol omdat:

Hoe waardevol is deze plek voor u als u er een rapportcijfer aan mocht geven? (10 = meest waardevol)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Ik bezoek deze plek...

Incidenteel kort (hooguit paar minuten per week)

Hooguit een half uur per week

Hooguit een uur per maand

Een keer per week langer dan 1 uur

Een paar uur per week

Bijna elke dag wel even, maar kort (hooguit half uur)

Een aantal keren per week langer dan een uur

Anders namelijk

Opslaan

Afbeelding 3.3: vraagstelling waardevolle plek

3.3.3 Drie hypothetische scenario's

Nadat in eerste instantie de gebruikersvoorkeuren van de inwoners omtrent voorzieningen in kaart zijn gebracht, gaat vraag drie in op hypothetische scenario's omtrent voorzieningen. Het doel van deze vraag is om achter de vrijwilligheid en motivaties van de respondenten te komen, als er wijzigingen zijn in het beleid en/of aanbod van voorzieningen. De volgende drie scenario's zijn voorgelegd:

- Scenario één speelt in op de ontwikkeling dat de gemeente niet meer in staat is om voorzieningen overeind te houden. Het scenario peilt op welke manier inwoners zich willen inzetten, met welke frequentie en of er een voorkeur is voor een voorziening.
- Scenario twee brengt in kaart hoe de inwoners van Ten Boer denken over de ontwikkeling van een multifunctioneel centrum. Vinden de inwoners dit positief of juist negatief en hoe dient hier over besloten te worden.

- Scenario drie speelt in op een eventuele toekomstige ontwikkeling. De gemeente Ten Boer wordt opgeslokt door Groningen. Veel voorzieningen verdwijnen hierdoor uit Ten Boer naar Groningen en de inwoners dienen naar Groningen te reizen om deze te gebruiken. Hoe staat het met de bereidheid hiertoe en vinden de inwoners dit een goede ontwikkeling? Afbeelding 3.4 geeft een illustratie van de vraagstelling, in dit geval scenario één.

Scenario 1

De gemeente onderneemt geen actie en de huidige situatie omtrent activiteiten en locaties blijft intact. Dit betekent wel dat de locaties en activiteiten hun eigen broek moeten ophouden. Eigenlijk is inzet en hulp nodig van de inwoners van Ten Boer om de diverse locaties en activiteiten overeind te houden.

In welke mate bent u bereid zich in te zetten om locaties en activiteiten in Ten Boer overeind te houden?

Altijd als het nodig is
 Wekelijks
 Maandelijks
 Een paar keer per jaar

Zo ja, op welke manier wilt u zich inzetten?

Zal er meer gebruik van gaan maken
 Bereid mee te betalen,
 Wil zich aanmelden als vrijwilliger
 Bereid om zelf te exploiteren.

Voor welke locaties en activiteiten bent u bereid zich in te zetten?

Afbeelding 3.4: scenario 1

3.3.4 Investeren in voorzieningen

Tenslotte is gevraagd naar de investeringsmotivatie van inwoners. Wat als zijzelf budget hebben en zelf mogen beslissen? Waarin en waarom zouden zij investeren? Zie afbeelding 3.5 voor de vraagstelling. De respondenten konden kiezen uit tien vooraf opgestelde voorzieningen. Deze tien voorzieningen zijn op basis van het verkennende veldwerk uitgekozen. Respondenten kunnen meerdere voorzieningen kiezen en dienen te motiveren waarom in die voorzieningen geïnvesteerd moet worden. Daarnaast kunnen de respondenten aangeven hoe zij denken dat de investering gerealiseerd moet worden en welke activiteiten in de voorziening kunnen plaatsvinden. Het doel van deze vraag is om er achter te komen welke motivaties de respondenten aandragen om in een bepaalde voorziening te investeren. Hiermee kan het belang van voorzieningen vanuit de subjectieve beweegredenen van de inwoners worden benaderd. Dit zorgt ervoor dat de gedachte achter bepaalde keuze zichtbaar worden.

Kloosterkerk ×

Waarom vindt u dat hierin geïnvesteerd zou moeten worden? Hoe stelt u voor dat deze investering gerealiseerd zou moeten worden?

Aan welke activiteiten zou u behoefte hebben die in deze voorziening kunnen plaatsvinden?

Afbeelding 3.5: investeringsoptie

3.3.5 Eindvraag

Aan het einde van de tool/enquête worden er vragen gesteld over de persoonlijke gegevens van de respondenten. Zie afbeelding 3.6 voor de vragen.

Ten Boer
Heeft u een vraag, mail de helpdesk: tenboer@deontwikkefabriek.nl Herladen

Wat doet u waar
stap 1

Waardevolle plekken
stap 2

Scenarios
stap 3

Voorzieningen
stap 4

Gezinssamenstelling
stap 5

Opmerkingen
stap 6

Leeftijd, geslacht, opleiding en gezinsituatie

Uw leeftijd:

Hoogstgenoten opleiding:

Uw geslacht:

 man vrouw

---

1 of 2 volwassenen, zonder kinderen

1 of 2 volwassenen met 1 thuiswonend kind

Leeftijd kind:

---

1 of 2 volwassenen met 2 of meer thuiswonende kinderen

Leeftijd jongste kind:

Anders

Afbeelding 3.6: persoonsgegevens

3.3.6 Verspreiding OVTB

De verspreiding van de OVTB is gegaan via het internet. Via de link <http://hotspotmonitor.nl/tenboer/> kregen de inwoners van Ten Boer de mogelijkheid de tool in te vullen. Aankondiging van de tool is gedaan via de lokale krant en een persoonlijke brief namens de burgemeester aan de inwoners. Daarnaast is het driekoppige onderzoeksteam gedurende de Europese verkiezingen op 22 mei 2014 aanwezig geweest op meerdere stembureaus in Ten Boer. Hier hadden de inwoners de mogelijkheid om onder begeleiding de tool in te vullen. Ook werd er actief geflyerd om de tool nogmaals onder de aandacht te brengen. Er is getracht een breed publiek aan te spreken, vergelijkbaar met de leeftijdsopbouw van Ten Boer. In totaal zijn er 237 mensen begonnen aan de OVTB en hebben 112 mensen deze totaal ingevuld. Dit kan te maken hebben met de moeilijkheidsgraad van de OVTB, als gevolg van het feit dat het een pilot onderzoek is. Er is geen inzicht in waar de overige respondenten zijn blijven hangen in de OVTB.

3.4 Vragenlijst verenigingen en accommodaties Ten Boer(VVATB)

Om de actuele situatie van de accommodaties en verenigingen in beeld te brengen, is de vragenlijst verenigingen en accommodaties Ten Boer samengesteld. Deze vragenlijst is verspreid onder de verenigingen en accommodaties. De vragenlijst is opgesteld in samenspraak met stichting DBF. Deze stichting heeft jarenlange ervaring met het uitvoeren van onderzoeken op het platteland in Noord-Nederland. De belangrijkste vragen voor de verenigingen richten zich op welke accommodaties zij gebruiken, hoe vaak zij deze gebruiken, welke activiteiten ze ontplooiën en het ledenaantal. De vragen voor accommodaties richten zich op de gebruikmakende verenigingen, tevredenheid van de accommodaties, aantal m2 en of de accommodaties voldoende capaciteit hebben. De volledige vragenlijst voor de verenigingen en accommodaties zijn in bijlage 1 en 2 toegevoegd.

3.4.1 Verspreiding VVATB

Gedurende het verkennende veldwerk van het onderzoek is een lijst opgesteld van verenigingen en accommodaties in Ten Boer. Deze lijst is nogmaals geverifieerd door middel van deskresearch. Voor het onderzoek zijn er achttien verenigingen en dertien accommodaties benaderd. De dataverzameling is in eerste instantie door middel van e-mailcontact uitgezet. Nadat bleek dat hier weinig respons op kwam, is er door het onderzoeksteam telefonisch contact gezocht. Het directe telefonische contact met de respondenten heeft ervoor gezorgd dat er zeventien verenigingen en negen accommodaties hebben meegewerkt aan het onderzoek. Zie onderstaande tabel 3.1 voor een overzicht van de verenigingen en accommodaties in Ten Boer. In afbeelding 3.7 en de overeenkomstige nummers uit tabel 3.1, zijn de locaties van de accommodaties weergegeven.

Tabel 3.1: accommodaties en gebruikmakende verenigingen

Accommodaties	Verenigingen
1. Café de Babel:	<i>Ondernemersvereniging Ten Boer</i>
2. Dorpshuis Ten Boer:	<i>Bridgeclub Rui_Ten Boer</i> <i>Vereniging voor Dorpsbelangen Ten Boer</i>
3. Ijsbaan Kaakheem:	<i>Ijsvereniging Kaakheem</i>
4. Kloosterkerk:	<i>Gemengd Koor Ten Boer</i>
5. Tennispark Tennisclub Ten Boer:	<i>Tennisclub Ten Boer</i>
6. Sporthal Tiggelhal en Gymzaal:	<i>Vereniging voor Dorpsbelangen Ten Boer</i> <i>DES Ten Boer</i> <i>Muziekvereniging Volharding Ten Boer</i> <i>Volksdansgroep 'Ten Boerster Wichter'</i>
7. Verzorgingshuis Bloemhof:	<i>Stichting Ondersteuning Gezondheidsactiviteiten</i> <i>Jeu de Boules vereniging 'Actief'</i>
8. Zalencomplex Menorah / Blister:	<i>Gemengd Koor Ten Boer</i> <i>Mannenkoor Canta Libre</i> <i>Vrouwencontactgroep Ten Boer</i> <i>Gospelkoor Spirit</i>
9. Ontmoetingscentrum buurhoes:	<i>Schaakclub Ten Boer</i> <i>Muziekvereniging Volharding Ten Boer</i>
10. Zwembad de Blinkerd:	<i>Zwemvereniging Ten Boer</i>
11. Cafe de Buren:	<i>ONS Visje</i>
12. Gereformeerde kerk	-
13. V.V. Omlandia	<i>V.V. Omlandia</i>

Afbeelding 3.7: locatie accommodaties Ten Boer

4. Resultaten onderzoekstool Ten Boer

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten gepresenteerd die zijn voortgekomen uit de onderzoekstool voorzieningen Ten Boer(OVTB) en de vragenlijst voorzieningen en accommodaties Ten Boer(VVATB). De onderzoeksresultaten geven inzicht in de verhouding tussen de steekproef en de populatie. Daarnaast wordt er ingegaan op de ruimte verdeling van de woonplek van de respondenten, de gebruikersvoorkeuren van de inwoners, de investeringsvoorkeuren en de feitelijke capaciteit en gebruik van accommodaties binnen Ten Boer.

4.1 Demografische gegevens steekproef ten opzichte van de populatie

Bij een steekproef is het van belang dat deze de populatie zo nauwkeurig mogelijk vertegenwoordigt. Uit onderstaande statistische gegevens, tabel 4.1, blijkt dat steekproef en populatie gelijkwaardig zijn. Alleen in de leeftijdsgroep tot 25 zit een afwijking. De aanname is dat dit veroorzaakt is door de dataverzameling gedurende de Europese verkiezingen. Kijkend naar de data worden de belangen van de "jongeren" voldoende vertegenwoordigd door de overige groepen.

Tabel 4.1: demografische gegevens onderzoek

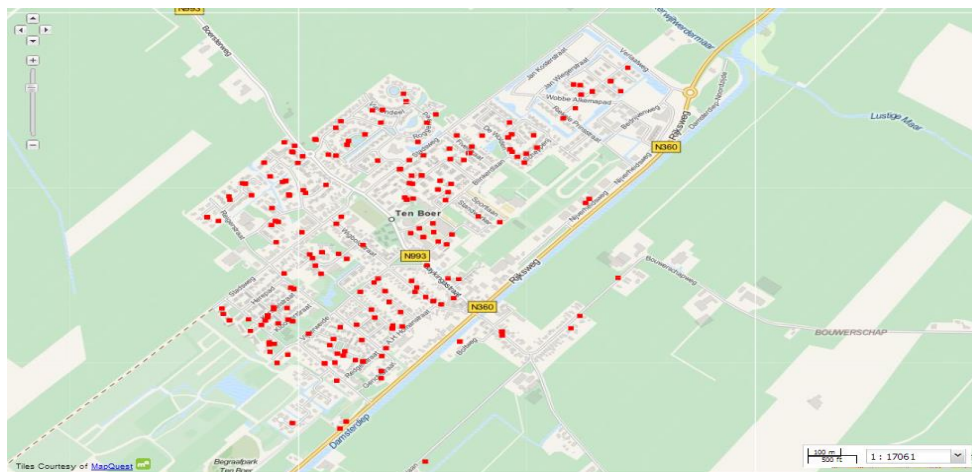
	Populatie Ten Boer	Steekproef
Aantal cases	4750	237 gestart/112 geëindigd
Man / vrouw verhouding	0,51	0,50

Leeftijdsgroep	Populatie Ten Boer	Steekproef
0 tot 15	0%	0%
15 tot 25	14%	5%
25 tot 45	32%	34%
45 tot 65	34%	39%
65 en ouder	20%	22%

4.1.1 Verdeling woonplek respondenten Ten Boer

Een goede ruimtelijke verdeling van de woonplek van de respondenten over het dorp Ten Boer draagt bij aan de validiteit van het onderzoek. Hiermee wordt voorkomen dat één bepaalde wijk of stroming een grote impact heeft op het onderzoeksresultaat. De verdeling van de woonplekken van de respondenten in Ten Boer is, zoals op afbeelding 4.1 te zien, evenredig.

Afbeelding 4.1: woonplek verdeling respondenten

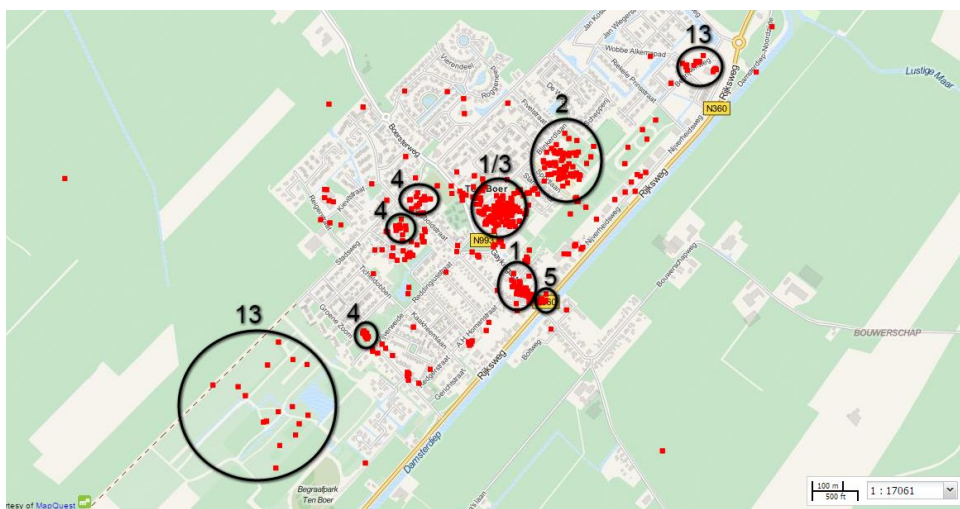
4.2 Gebruik voorzieningen Ten Boer

In dit onderdeel werd gevraagd naar het dagelijks gebruik van voorzieningen/accommodaties, bedoeld om inzicht te krijgen in de gebruikersvoorkeuren van de inwoners van Ten Boer. Tabel 4.2 en 4.3 tonen de “harde” onderzoeksresultaten van deze vraag. Daarna wordt er door middel van afbeelding 4.2 geografisch ingegaan op de resultaten. Vormen er zich clusters, zijn deze te categoriseren en is er een connectie te leggen met de lijst van accommodaties uit hoofdstuk drie?

Tabel 4.2: gebruik voorzieningen Ten Boer

<i>Totaal aantal markers: 593</i> Categorie voorziening	Geselecteerd percentage
1. Dagelijkse boodschappen	25%
2. Sport / kaarten / zwemmen	19%
3. Winkelen	17%
4. Geloof / religie / meditatie	9%
5. Eten/drinken buiten de deur	8%
6. Werk	5%
7. Eerstelijns zorg	4%
8. Regelmatig vrijwilligerswerk	4%
9. Ontmoeten/sociale activiteiten	3%
10. Cultuur / expositie	2%
11. Muziek oefenen	2%
12. Toneeluitvoering / Bioscoop	1%

In totaal zijn er als antwoord op de vraag “wat doet u waar” 593 markers geplaatst. Tabel 4.2 laat zien dat er drie categorieën boven de andere uitsteken. De categorieën dagelijkse boodschappen, sport / kaarten / zwemmen en winkelen omvatten samen 61% van de gebruikersvoorkeuren binnen Ten Boer. De overige 39% wordt ingevuld door de overgebleven categorieën. Kijkend naar afbeelding 4.2, dan valt direct op dat de meeste activiteit zich rond het centrum bevindt. **Geografische clusters zijn aangeduid met cijfers die overeenkomen met de nummering in tabel 4.2.** De clusters met nummer 13 waren op basis van het verkennende veldwerk niet opgenomen binnen het onderzoek, maar worden door inwoners van Ten Boer wel bezocht. Het gaat links onder om het Ten Boersterbos en rechtsboven het industrieterrein. Verder maken de inwoners van Ten Boer ook gebruik van voorzieningen buiten het dorp. In en rond Groningen gaat men naar werk, naar school, winkelen en op stap.

Afbeelding 4.2: gebruik voorzieningen Ten Boer

Om een duidelijker beeld te krijgen van het gebruik en belang van voorzieningen, is er ook gekeken naar het aantal keer dat een voorziening wordt bezocht. Tabel 4.3 toont dezelfde categorieën voorzieningen, ditmaal met de bezoekfrequentie. Als een voorziening vaak wordt genoemd op de vraag "wat doet u waar", zal dit niet direct betekenen dat het veel bezocht wordt binnen Ten Boer. Als uit de bezoekfrequentie blijkt dat de voorziening voor het merendeel jaarlijks wordt bezocht, kan het zijn dat deze voorziening van minder belang is binnen Ten Boer dan een voorziening die minder vaak wordt genoemd op de vraag "wat doet u waar" maar dagelijks wordt bezocht. De resultaten in tabel 4.3 tonen aan dat binnen Ten Boer het gebruik van voorzieningen grotendeels is geconcentreerd binnen de groepen dagelijkse boodschappen, sport/kaarten/zwemmen en winkelen en dat deze groepen overwegend wekelijks worden bezocht. Voor dit onderzoek is het van belang om te weten of deze trend zich ook doorzet bij de accommodaties of zijn er hierbij andere patronen te ontdekken. In tabel 4.4 wordt weergegeven hoe vaak een accommodatie binnen het onderzoek werd geselecteerd. Daarnaast wordt ook de bezoekfrequentie van de accommodatie getoond en de meest genoemde activiteit.

Tabel 4.3: bezoekfrequentie voorzieningen Ten Boer

Categorie voorziening	Dagelijks	Wekelijks	Maandelijks	Jaarlijks	Zelden
Dagelijkse boodschappen	33%	63%	3%	1%	-
Sport /kaarten / zwemmen	17%	67%	5%	10%	-
Winkelen	13%	46%	22%	18%	-
Geloof / religie / meditatie	-	88%	10%	2%	-
Eten/drinken buiten de deur	5%	2%	28%	65%	-
Werk	64%	28%	-	8%	-
Eerstelijns zorg	10%	15%	5%	55%	15%
Regelmatig vrijwilligerswerk	5%	38%	38%	19%	-
Ontmoeten & sociale activiteiten	13%	25%	44%	13%	6%
Cultuur / expositie	-	17%	8%	67%	8%
Muziek oefenen	-	100%	-	-	-
Toneeluitvoering / Bioscoop	-	20%	20%	60%	-

4.2.1 Gebruikersvoorkeuren accommodaties

Van de in totaal 593 markers geplaatst binnen Ten Boer, zijn er 169 specifiek voor de accommodaties binnen Ten Boer die deelnemen aan het onderzoek, zie tabel 4.4. Dit is ruim een kwart van alle geplaatste markers. Één op vier voorzieningen die binnen Ten Boer worden bezocht, bevindt zich in een aanwezige accommodatie. De resultaten tonen aan dat elke accommodatie zijn eigen unieke activiteit(en) bezit. Op de vraag waarom de inwoners juist naar die locatie gaan in het dorp, volgen overwegend positieve antwoorden. De inwoners zijn tevreden over de locatie van de accommodatie en de activiteit die daar plaatsvindt. Er wordt zelden als reden aangedragen "juist daar, omdat het niet anders kan". De fysieke plek en afstand van accommodaties zijn geen beweegredenen die worden genoemd in de motivatie van inwoners. Dit komt waarschijnlijk doordat er geen keuze is tussen accommodaties en hun unieke activiteit. Het activiteitenaanbod in accommodaties binnen Ten Boer voldoet aan de behoefte vanuit de maatschappij.

Wat verder opvalt aan de resultaten is het grote aandeel van zwembad de Blinkerd. Al gedurende de dataverzameling kwam het belang van dit zwembad naar voren en de resultaten bevestigen dit nu. Verder kan er worden geconstateerd dat de inwoners regelmatige kerkbezoekers zijn. Zowel de Kloosterkerk, de gereformeerde kerk en Menorah worden wekelijks meer dan gemiddeld bezocht. Evenals bij de bezoekfrequentie van de voorzieningen, worden de accommodaties overwegend met een wekelijkse frequentie bezocht. De gegevens verzameld met behulp van de OVTB over accommodaties en activiteiten worden in hoofdstuk vijf gekoppeld aan de gegevens verzameld met vragenlijst voorzieningen en accommodaties Ten Boer(VVATB). Door middel van deze koppeling kan er een totaal beeld worden geschetst van de huidige situatie van de gebruikersvoorkeuren van inwoners, de accommodaties en activiteiten.

Tabel 4.4: gebruik accommodaties + bezoekfrequentie + activiteit

	Totaal	Dagelijks	Wekelijks	Maandelijks	Jaarlijks	Zelden	Meest genoemde activiteit(en)
De Blinkerd	60	19	21	15	5	-	sport
Menorah / Blister	17	-	16	1	-	-	geloof
Gereformeerde kerk	16	-	16	-	-	-	geloof
Kloosterkerk	15	-	12	-	3	-	geloof / cultuur
Sporthal Tiggehal	13	1	10	1	1	-	sport
Buurhoes	10	-	6	3	-	1	muziek / ontmoeten / sport
V.V. Omlandia	9	-	8	-	1	-	sport
Bloemhof	7	1	3	3	-	-	werk / eten buiten de deur
Café de Buren	7	-	2	5	-	-	eten drinken buiten de deur
Ijsbaan Kaakheem	5	-	1	2	2	-	sport
Tennisclub Ten Boer	5	1	3	1	-	-	sport
Café de Babbel	4	-	-	3	1	-	eten drinken buiten de deur
Dorpshuis Ten Boer	1	-	-	-	1	-	ontmoeten

4.3 Waardevolle plekken Ten Boer

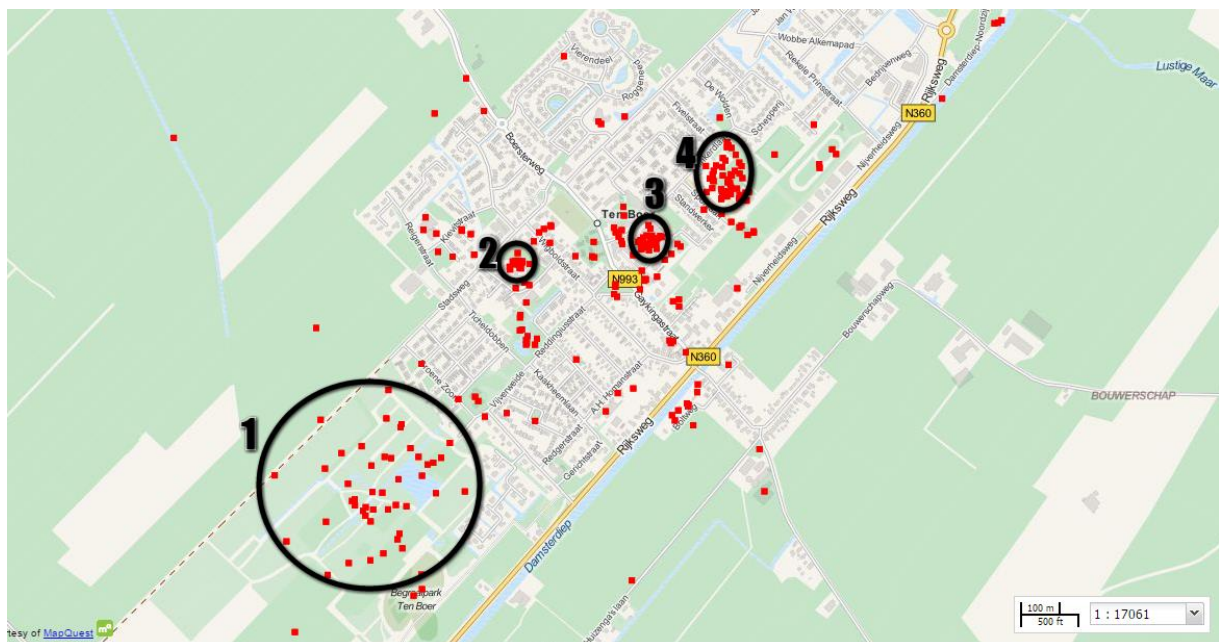
Elke respondent is gevraagd, door middel van een pin, waardevolle plekken te markeren op de kaart van Ten Boer. De OVTB biedt de mogelijkheid meerdere waardevolle plekken te selecteren, mocht de respondent hier behoefte aan hebben. Bij de vraag naar waardevolle plekken waren er geen vaste antwoordmogelijkheden. Op basis van de verkregen resultaten is er indeling gemaakt in categorieën, om hiermee inzichtelijk te maken welke categorie voorzieningen waardevol zijn binnen Ten Boer. Tabel 4.5 geeft hier een overzicht van. De tabel toont aan dat er twee categorieën het meest zijn geselecteerd: recreatie/natuur en sport. Dit toont aan dat plekken binnen deze categorie het meest waardevol zijn voor de inwoners van Ten Boer. In afbeelding 4.3 wordt hier verder op ingegaan. Behalve dat er gekeken is welke categorieën het meest zijn geselecteerd, is er ook gekeken naar de beoordeling van de categorieën. Alle categorieën worden gelijkwaardig beoordeeld met een dikke voldoende. De inwoners van Ten Boer zijn tevreden over de plekken die voor hun waardevol zijn.

Tabel 4.5: waardevolle categorieën Ten Boer

Totaal aantal markers: 223 Categorie	Geselecteerd percentage	Beoordeling
1. Recreatie/natuur	28%	8,41
2.Sport	24%	8,42
3.Winkels	12%	8,42
4. Historie/cultuur	12%	8,43
5. Sociaal/ontmoeten	10%	8,40
6. Thuis	6%	8,51
7. Geloof	4%	8,42
8. School	3%	8,45

4.3.1 Overzicht waardevolle plekken Ten Boer

Waar in tabel 4.5 werd ingegaan op de waardevolle categorieën binnen Ten Boer, toont de kaart in afbeelding 4.3 de exacte waardevolle plekken binnen Ten Boer. Op de kaart zijn vier plekken te zien die gemarkeerd zijn als waardevol door de respondenten. Dit zijn: 1. Het Ten Boersterbos, 2. De Kloosterkerk, 3. Het winkelplein, 4. Het zwembad.

Afbeelding 4.3: waardevolle plekken Ten Boer

Naast de markers op de kaart, zijn ook de opmerkingen van de respondenten geanalyseerd. In de opmerkingen konden respondenten aangeven welke plek waardevol was en waarom dit zo was. Afbeelding 4.4 geeft een gegeneraliseerd beeld van deze opmerkingen. In de afbeelding komen de waardevolle plekken duidelijk terug. Hoe vaker een woord/term is gebruikt, hoe groter ze zijn gemaakt. Zo komen het zwembad, het winkelplein(boodschappen) en het Ten Boersterbos (natuur/wandelen) hierin ook weer naar voren. Daarnaast valt het woord kinderen op, in de opmerkingen wordt vaak aangegeven dat plekken waardevol worden gevonden voor de kinderen. De volledige lijst met opmerkingen is te zien in bijlage 3.

Tabel 4.6: gebruikersvoorkeuren accommodaties inwoners Ten Boer

	Gebruik							Waardering		
	Totaal	Dagelijks	Wekelijks	Maandelijks	Jaarlijks	Zelden	Meest genoemde activiteit(en)	Aantal keer	Beoordeling	Meest genoemde frequentie
De Blinkerd	60	19	21	15	5	-	sport	38	8,4	paar uur per week
Menorah / Bliester	17	-	16	1	-	-	geloof	2	9	paar uur per week
Gereformeerde kerk	16	-	16	-	-	-	geloof	4	8,25	1 keer per week langer dan 1 uur
Kloosterkerk	15	-	12	-	3	-	geloof / cultuur	15	8,93	1 keer per week langer dan 1 uur
Sporthal Tiggelhal	13	1	10	1	1	-	sport	7	8	paar uur per week
Buurhoes	10	-	6	3	-	1	muziek / ontmoeten / sport	4	7,75	1 keer per week langer dan 1 uur
V.V. Omlandia	9	-	8	-	1	-	sport	5	8,2	aantal keren per week langer dan 1 uur
Bloemhof	7	1	3	3	-	-	werk / eten buiten de deur	5	8,2	bijna elke dag wel even kort
Café de Buren	7	-	2	5	-	-	eten drinken buiten de deur	1	9	hooguit een half uur per week
Ijsbaan Kaakheem	5	-	1	2	2	-	sport	4	7,75	incidenteel kort
Tennisclub Ten Boer	5	1	3	1	-	-	sport	3	9	1 keer per week langer dan 1 uur
Café de Babbel	4	-	-	3	1	-	eten drinken buiten de deur	2	9	af en toe
Dorpshuis Ten Boer	1	-	-	-	1	-	ontmoeten	-	-	paar uur per week

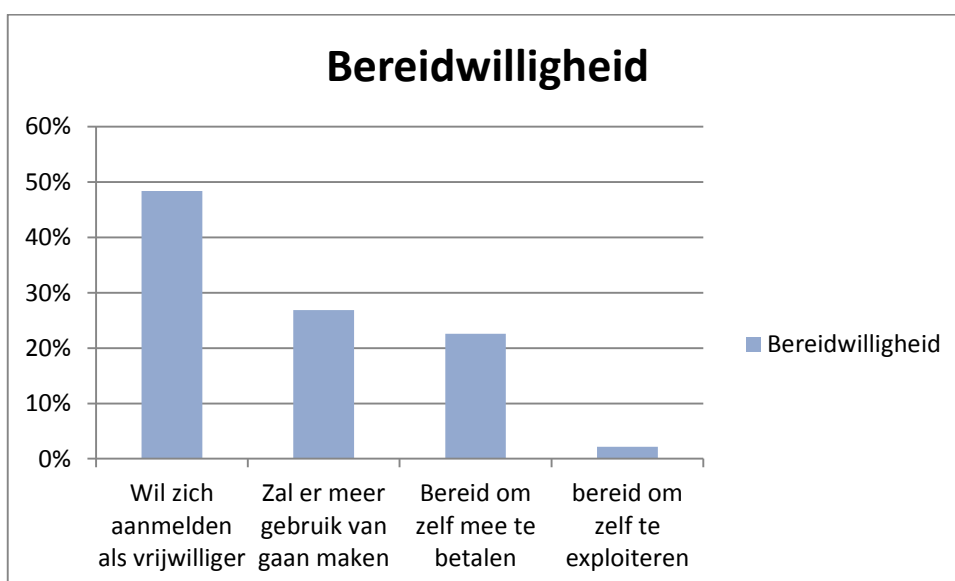
4.4 Vastgoedscenario's

In het vraagonderdeel vastgoedscenario's van de OVTB worden vragen gesteld over drie hypothetische scenario's binnen Ten Boer. Het doel is om inzicht te vergaren in de houding ten opzichte van deze scenario's en de bereidwilligheid van de inwoners. De volgende vragen zijn gesteld:

1. In welke mate bent u bereid zich in te zetten om accommodaties en activiteiten in Ten Boer overeind te houden? Op welke manier wilt u zich inzetten en voor welke locatie?
2. Wat vindt u van de ontwikkeling van een multifunctioneel centrum en hoe dient daar over besloten te worden?
3. Met het oog op een eventuele samensmelting met de gemeente Groningen, investeert de gemeente Ten Boer niet meer in de voorzieningen. Vindt u dit een logische ontwikkeling? Wat zullen de gevolgen zijn voor de leefbaarheid binnen Ten Boer en bent u bereid om voorzieningen in Groningen te gaan gebruiken?

4.4.1 Bereidwilligheidscenario

Scenario één vraagt naar bereidwilligheid van inwoners om accommodaties en activiteiten voor Ten Boer te behouden. Het scenario peilt op welke manier inwoners zich willen inzetten voor de accommodaties en activiteiten binnen Ten Boer. Figuur 4.1 toont het overzicht van de bereidwilligheid van de respondenten. Het grootste gedeelte van de respondenten geeft aan bereid te zijn om zich aan te melden als vrijwilliger om voorzieningen overeind te houden. Een valkuil bij dit overzicht is, dat er tijdens de dataverzameling aangegeven werd dat dit betrekking heeft op een accommodatie en vereniging waar men zich bij thuis voelt. Afbeelding 4.5 geeft de meest genoemde accommodaties en verenigingen weer. Het zwembad, de Kloosterkerk, de bibliotheek en het dorps huis komen hieruit naar voren als accommodaties waar men zich voor wil inzetten. Een totaal overzicht van de opmerkingen is bijgevoegd in bijlage 4. De bereidwilligheid voor accommodaties en verenigingen is aanwezig in Ten Boer, maar hier dient handig op ingespeeld te worden, door overleg tussen de verschillende accommodaties, verenigingen en de gemeente.

Figuur 4.1: bereidwilligheid inwoners Ten Boer

4.4.3 Gemeente Groningen scenario

Scenario drie speelt in op de toekomstige ontwikkeling dat de gemeente Ten Boer wordt opgeslokt door de gemeente Groningen. Veel voorzieningen dreigen te verdwijnen uit Ten Boer en de inwoners dienen naar Groningen te reizen om over een gelijkwaardig voorzieningsniveau te beschikken. Hoe staat het met het huidige gebruik van voorzieningen en waardevolle plekken buiten Ten Boer. Zijn er bepaalde categorieën die opvallen en zijn deze anders dan binnen Ten Boer? Daarnaast wordt er gekeken hoe het staat met de bereidheid om in de toekomst voorzieningen in Groningen te gebruiken.

Huidige gebruikersvoorkeuren buiten Ten Boer

Uit afbeelding 4.6 blijkt dat inwoners buiten Ten Boer voorzieningen gebruiken. Dit gebruik is verspreid van Delfzijl tot aan Zuidhorn. In totaal zijn er 68 gebruikersvoorkeuren markers buiten Ten Boer geplaatst. Interessant om te weten is in welke categorie deze markers vallen en waarom ervoor gekozen wordt deze voorzieningen buiten Ten Boer te gebruiken. Tabel 4.7 toont aan dat winkelen het meest buiten Ten Boer wordt gedaan. Daarna volgen werk en dagelijkse boodschappen. De “waarom vraag” liet niets aan de verbeelding over. Er wordt stevast aangegeven dat mensen deze voorzieningen buiten Ten Boer gebruiken, omdat eenzelfde aanbod niet binnen Ten Boer beschikbaar is. Voorbeelden hiervan zijn een Aldi in Groningen, de Herenstraat in Groningen en werkgelegenheid in Groningen. In vergelijking met de gebruikersvoorkeuren binnen Ten Boer (tabel 4.2) valt op dat de categorieën winkelen en werk een groter aandeel hebben in het geheel. Verassend is dit niet, aangezien het aanbod voor winkelen en werk in Ten Boer beperkt is en het niet aannemelijk is dat het aanbod kan voorzien in de gehele behoefte van de inwoners.

Afbeelding 4.6: gebruikersvoorkeuren buiten Ten Boer

Tabel 4.7: gebruikersvoorkeuren buiten Ten Boer

Categorie voorziening	Geselecteerd percentage
Totaal aantal markers: 68	
1. Winkelen	25%
2. Werk	18%
3. Dagelijkse boodschappen	13%
4. Sport / kaarten / zwemmen	9%
5. Eten/drinken buiten de deur	9%
6. Cultuur / expositie	9%
7. Geloof / religie / meditatie	7%
8. Regelmatig vrijwilligerswerk	4%
9. Ontmoeten/sociale activiteiten	4%
10. Toneeluitvoering / Bioscoop	1%
11. Eerstelijns zorg	0%
12. Muziek oefenen	0%

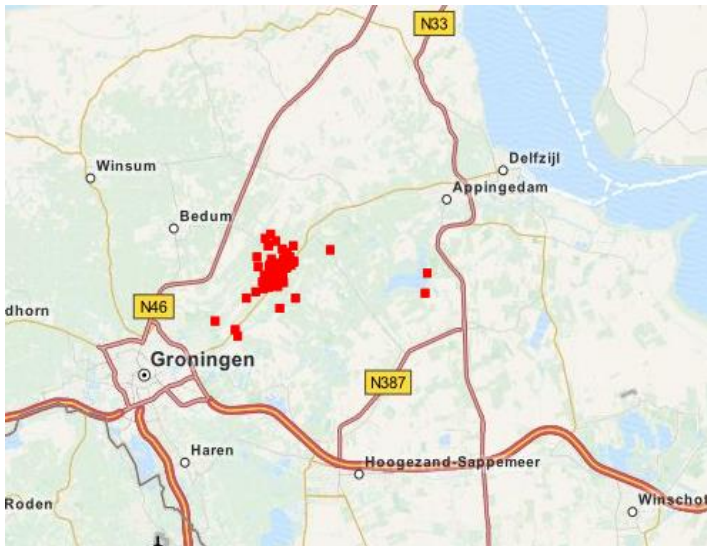
Huidige waardevolle plekken buiten Ten Boer

Kijkend naar de spreiding van de waardevolle plekken in vergelijking met de gebruikersvoorkeuren, dan valt op dat de waardevolle plekken minder verspreid liggen. De waardevolle plekken liggen dichter om Ten Boer dan de gebruikersvoorkeuren. In totaal zijn er 17 waardevolle plekken buiten Ten Boer gemarkeerd. Negen hiervan zijn recreatie/natuur plekken, gevolgd door vijf sport plekken.

Bij recreatie/natuur wordt aangegeven dat de plekken buiten Ten Boer geschikt zijn voor wandelen en fietsen. Daarnaast is de natuur er mooi en zijn er vergezichten. Bij sport wordt er gesproken over een goede plek om te windsurfen en hard te lopen. De waardevolle plekken binnen en buiten Ten Boer zijn vergelijkbaar qua volgorde van de categorieën. Zowel binnen als buiten Ten Boer zijn vallen de waardevolle plekken binnen de categorieën recreatie/natuur en sport.

Tabel 4.8: waardevolle categorieën buiten Ten Boer

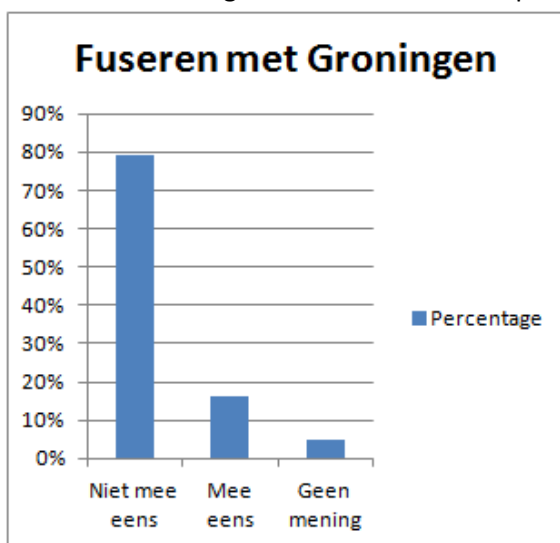

Categorie	Geselecteerd percentage
1. Recreatie/natuur	53%
2. Sport	29%
3. Historie/cultuur	6%
4. Sociaal/ontmoeten	6%
5. Thuis	6%
6. Winkels	0%
7. Geloof	0%
8. School	0%

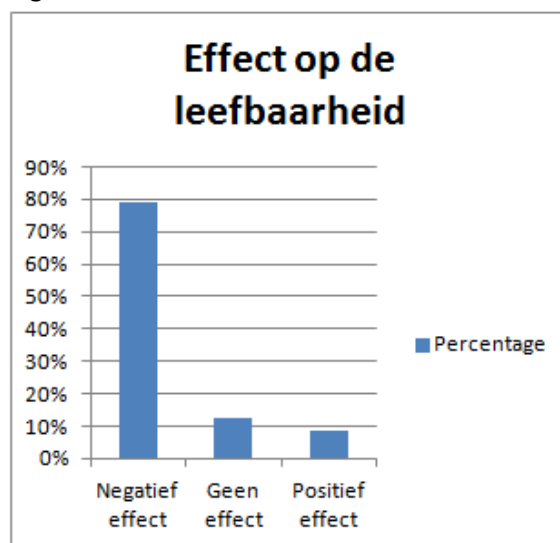
Afbeelding 4.7: waardevolle plekken buiten Ten Boer

Houding t.o.v. de fusie met Groningen

De resultaten in figuur 4.4 tonen aan dat 79% van de respondenten het er niet mee eens is om te fuseren met Groningen. Daarnaast is ook 79% van mening dat het fuseren met Groningen en het verdwijnen van voorzieningen, een negatief effect op de leefbaarheid zal hebben, zie figuur 4.5. Op basis van voorgaand onderzoek (de Groot & Schonewille, 2012) blijkt dat inwoners in eerste instantie emotioneel en negatief reageren, dit door bijvoorbeeld acties voor het behoud van de voorzieningen. Maar de praktijk wijst uit, dat mensen moeten wennen aan het idee dat voorzieningen verdwijnen en dat ze daarna overgaan tot het denken in oplossingen.

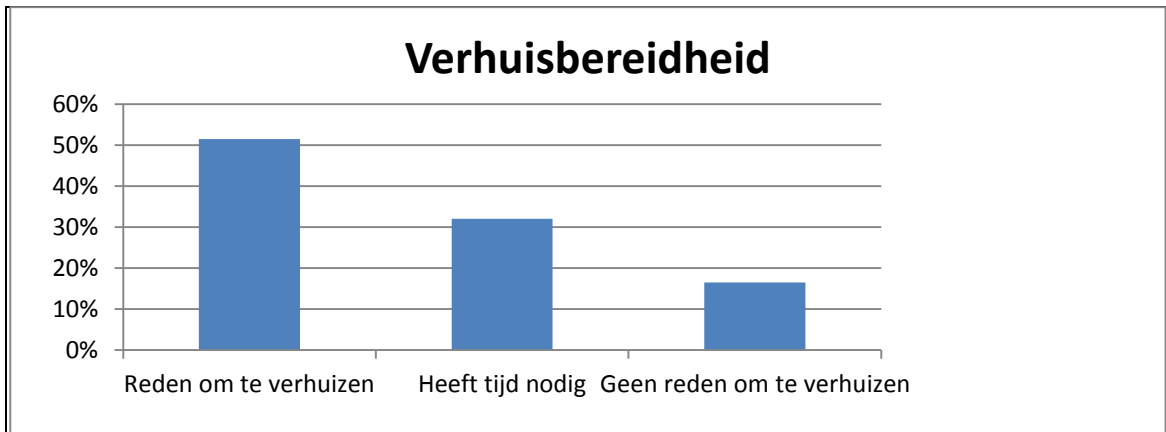

Figuur 4.4: fuseren met Groningen

Figuur 4.5: effect op de leefbaarheid

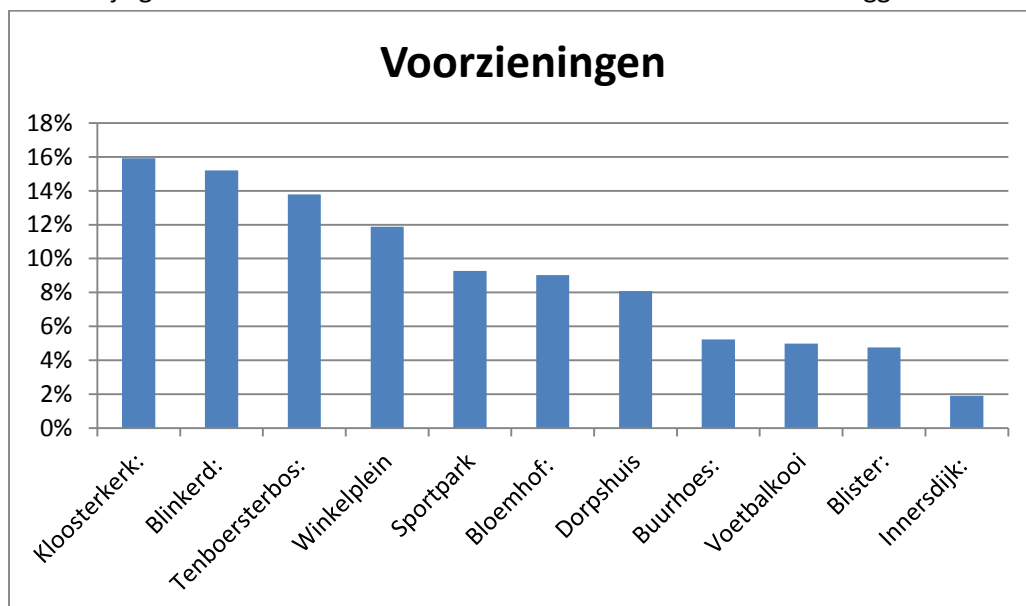
Om een inzicht te creëren in de ernst van het verdwijnen van de voorzieningen, is de respondenten gevraagd of zij bereid zijn te verhuizen om te beschikken over een zelfde voorzieningenniveau. Hieruit blijkt dat 51% van de respondenten bereid is te verhuizen om over een zelfde voorzieningenniveau te beschikken, de overige 49% heeft tijd nodig of ziet dit niet als reden om te verhuizen. Zie figuur 4.6. Dit is voor Ten Boer een alarmerend teken als blijkt dat een fusie in de toekomst echt zal gaan plaatsvinden. De meerderheid van inwoners is kennelijk niet zo gehecht dat het bereid is om te reizen voor bepaalde voorzieningen en te wonen in Ten Boer. Het is voor Ten Boer van belang om het voorzieningenniveau, ook als het fuseert, op peil te houden.

Figuur 4.6: verhuisbereidheid inwoners Ten Boer

4.5 Investeren in voorzieningen

Het laatste scenario geeft inzicht in waar inwoners van Ten Boer in zullen investeren als zij een x bedrag te besteden hebben. De respondenten konden kiezen uit tien voorzieningen, op basis van het verkennende veldwerk uitgekozen. Respondenten kunnen meerdere voorzieningen kiezen en dienen te motiveren waarom in die voorzieningen geïnvesteerd moet worden. Het doel van deze vraag is om nogmaals het belang van voorzieningen in Ten Boer inzichtelijk te maken. Daarnaast geven de respondenten een investeringsmotivatie en een mogelijke activiteit die hier kan plaatsvinden, dit geeft de gemeente inzicht in de achterliggende motivatie bij respondenten. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt aan welke activiteiten behoefte is en waar kansen liggen voor voorzieningen.

Figuur 4.7: investeringskeuze respondenten

In figuur 4.7 zijn uitkomsten van het investeringsscenario zichtbaar. Er steken vier voorzieningen boven de rest uit. Met 16% wordt de Kloosterkerk genoemd als meest gewilde investeringsoptie. Daarna volgt de Blinkerd(zwembad) met 15%, het Ten Boersterbos met 14% en het winkelplein met 12%. De overige voorzieningen volgen daarna met percentages van 2% tot en met 9%. Dit betekent niet dat deze voorzieningen van minder belang zijn. Het kan ook betekenen dat deze voorzieningen al op orde zijn en dat inwoners het niet nodig vinden om hierin te investeren. Het is dan ook belangrijk om de investeringsmotivatie van de inwoners inzichtelijk te hebben. Tabel 4.9 toont de meeste genoemde investeringsmotivaties. Op basis van figuur 4.7 en tabel 4.7 heeft de gemeente inzicht in welke voorzieningen van belang zijn voor inwoners en waarom dit zo is. Deze gegevens kunnen worden meegenomen bij besluitvorming. Er is geen exacte lijst van de accommodaties mogelijk, dit komt omdat de vragenlijst te breed was opgesteld. Voor een vervolg onderzoek dient vooraf beter in kaart te worden gebracht welke accommodaties gaan deelnemen aan het onderzoek. De dik gedrukte voorzieningen in tabel 4.9 komen ook naar voren bij de gebruikersvoorkeuren.

Tabel 4.9: investeringsvoorkeuren voorzieningen

Voorziening	Investeringsmotivatie			
Kloosterkerk	Historische waarde	Karakteristiek voor het dorp	Dorpsgezicht	Cultuurhistorisch waardevol
Blinkerd	Unieke voorziening	Goed voor jong & oud	Trekpleister	Streekfunctie
Tenboersterbos	Groen om de hoek	Rustpunt in de gemeente	Recreatie	Enige stukje natuur
Winkelplein	Leefbaarheid	Trekt buitenstaanders	Ontmoetingsplek	Ondernemersklimaat
Sportpark	Sociale taak	Voor jong & oud	Gezondheid	Leefbaarheid
Bloemhof	Ouderen behouden	Werkgelegenheid	Zorg behouden	Prachtig gebouw
Dorpshuis	Stimuleert samen zijn	Goed voor verenigingen	Neutraal terrein	Ontmoetingspunt
Buurhoes	Mooi centraal	Plek voor grote groepen	Historische waarde	
Voetbalkooi	Goed voor jeugd	Ontmoetingsplek	Jongeren van straat	
Menorah/Blister	Plek voor jeugd	Kerk gerelateerd	Niet in investeren	
Innersdijk	Tijdelijk gebouw	Niet in investeren		

Naast de resultaten die inzicht geven in welke voorzieningen er geïnvesteerd dient te worden en de waarom vraag, geven de resultaten ook inzicht in eventuele activiteiten die bij de voorzieningen kunnen worden georganiseerd. Afbeelding 4.8 toont een generalisering van de meest genoemde activiteiten. De activiteiten die het meest opvallen zijn gerelateerd aan muziek, concerten, vergaderen, kinderen, zwemmen, ouderen en behouden. De laatste activiteit is een interessante. Respondenten willen kennelijk niet alleen maar nieuwe activiteiten, maar zijn ook tevreden met wat er is. Het houden en behouden van activiteiten is ook van belang binnen Ten Boer.

Afbeelding 4.8: mogelijke activiteiten binnen Ten Boer

4.6 Feitelijke capaciteit en gebruik accommodaties

Om een beslismodel voor accommodatiebeleid te laten slagen, is inzicht in de huidige staat van verenigingen en accommodaties belangrijk. De vragenlijsten omtrent voorzieningen en accommodaties, zie bijlage 1 en 2, hebben een duidelijk beeld geschetst over de huidige staat. In totaal zijn er gegevens verzameld van zeventien verenigingen en negen accommodaties. Zie onderstaand tabel 4.10 met de accommodaties en bijbehorende verenigingen die hebben meegewerkt aan het onderzoek. De accommodaties behorend bij zwemvereniging Ten Boer en ONS visje hebben niet meegewerkt aan het onderzoek.

Tabel 4.10: deelnemende accommodaties en verenigingen

Accommodaties	Verenigingen
1. Café de Babel:	<i>Ondernemersvereniging Ten Boer</i>
2. Dorpshuis Ten Boer:	<i>Bridgeclub Rui_Ten Boer</i> <i>Vereniging voor Dorpsbelangen Ten Boer</i>
3. Ijsbaan Kaakheem:	<i>Ijsvereniging Kaakheem</i>
4. Kloosterkerk:	<i>Gemengd Koor Ten Boer</i>
5. Tennispark Tennisclub Ten Boer:	<i>Tennisclub Ten Boer</i>
6. Sporthal Tiggelhal en Gymzaal:	<i>Vereniging voor Dorpsbelangen Ten Boer</i> <i>DES Ten Boer</i> <i>Muziekvereniging Volharding Ten Boer</i> <i>Volksdansgroep 'Ten Boerster Wichter'</i>
7. Verzorgingshuis Bloemhof:	<i>Stichting Ondersteuning Gezondheidsactiviteiten</i> <i>Jeu de Boules vereniging 'Actief'</i>
8. Zalencomplex Menorah / Blister:	<i>Gemengd Koor Ten Boer</i> <i>Mannenkoor Canta Libre</i> <i>Vrouwencontactgroep Ten Boer</i> <i>Gospelkoor Spirit</i>
9. Ontmoetingscentrum buurhoes:	<i>Schaakclub Ten Boer</i> <i>Muziekvereniging Volharding Ten Boer</i>
	<i>Zwemvereniging Ten Boer</i> <i>ONS Visje</i>

Om tot een tot volledig beslismodel te komen is het van belang om te weten van welke accommodaties verenigingen gebruik maken. Welke activiteiten verenigingen ontplooiën, de locatie van de accommodaties en hoe het zit met het aanbod van de vierkantenmeters. Met de gegevens van de verenigingen en de accommodaties, in combinatie met de resultaten van de OVTB, kan de gemeente een beslismodel worden aangereikt. In tabel 4.11 zijn de belangrijkste uitkomsten te vinden omtrent de huidige staat van verenigingen en accommodaties.

Tabel 4.11: uitkomsten verenigingen en accommodaties

Vereniging	Accommodatie	Ledenaantal	Gebruik accommodatie per jaar	Activiteiten	Tevredenheid over accommodaties	Aantal m2 accommodatie	Voldoende m2
Tennisclub Ten Boer	Tennispark	250	Hele jaar door	Tennispark	Tevreden	ca. 100m2	Ja
Muziekvereniging Volharding	Buurhoes/Tiggelhal	55	82 maal	Repetities/concerten	Tevreden	ca. 380m2/ca. 1.600m2	Ja
IJSvereniging Kaakheem	IJS- en skeelerbaan	211	75 maal	Schaatsen en skeelers	Tevreden	ca. 80 m2	Ja
Bridgeclub Rui_Ten Boer	Dorpshuis	33	50 maal	Kaarten	Tevreden	ca. 80 m2	Ja
Gemengd Koor Ten Boer	Menorah/Kloosterkerk	42	40 maal	Repetitie/concerten	Tevreden	ca. 125 m2/Niet bekend	-
Mannenkoor Canta Libre	Menorah	20	40 maal	Repetities/concerten	Tevreden	ca. 125 m2	Ja
Schaakclub Ten Boer	Buurhoes	41	40 maal	Schaken	Ontevreden	ca. 380m2	Ja
Gospelkoor Spirit	Menorah	19	40 maal	Repetitie	Tevreden	ca. 125 m2	Ja
DES Ten Boer	De Tiggelhal	38	30 maal	Gymnastiek activiteiten	Tevreden	ca. 1.600m2	Ja
Volksdansgroep	Tiggelhal	17	30 maal	Dansen	Tevreden	ca. 1.600m2	Ja
Jeu de Boules vereniging	Bloemhof	23	26 maal	Jeu de boules	Tevreden	Niet bekend	-
ONS Visje	De Buren	233	20 maal	Viswedstrijden	Tevreden	Niet bekend	-
Gezondheidsactiviteiten	Bloemhof	5	6 maal	Bewegen	Tevreden	Niet bekend	-
Ondernemersvereniging	Café de Babbel	38	4 maal	Vergaderen	Tevreden	ca. 60m2	Ja
Dorpsbelangen Ten Boer	Dorpshuis	350	3 maal	Vergaderen	Tevreden	ca. 80 m2	Ja
Zwemvereniging Ten Boer	De Blinkerd	60	Niet bekend	Zwemmen	Tevreden	Niet bekend	-
Vrouwencontactgroep Ten Boer	Menorah	<10	Niet bekend	Ontmoeten	Niet bekend	ca. 125 m2	Ja

4.6.1 Bevindingen verenigingen en accommodatie

In tabel 4.11 zijn de uitkomsten van de verenigingen en accommodaties gecombineerd. Verenigingen en accommodaties kunnen niet los van elkaar worden gezien. Verenigingen maken gebruik van accommodaties en de ontwikkelingen van verenigingen hebben hiermee directe invloed op de staat van accommodaties.

Gebruik van accommodaties

De accommodaties binnen Ten Boer, die afhankelijk zijn van het verenigingsleven, worden gebruikt door in ieder geval twee verenigingen. De accommodaties zijn het dorpshuis, Menorah, de Tiggelhal, het Buurhoes en het Bloemhof. De twee cafés binnen Ten Boer, de Buren en de Babel, worden beide gebruikt door één vereniging. Deze accommodaties trekken ook mensen aan naast verenigingen en zijn hiermee onafhankelijk van het verenigingsleven. Dit is hetzelfde met zwembad de Blinkerd, naast de vaste leden is het zwembad voor iedereen toegankelijk. Met de IJsbahn, het tennispark is het zo dat deze accommodaties alleen geschikt zijn voor de hoofdgebruikende vereniging. Het is dan wel van belang dat deze hoofdgebruiker genoeg leden heeft om de accommodatie zinvol te laten zijn. Beide verenigingen zitten met het leden aantal boven de 200 en behoren tot de vier grootste verenigingen binnen Ten Boer. De andere twee verenigingen zijn dorpsbelangen met 350 leden en ONS visje met 233 leden. De rest van de verenigingen zit beneden de 100 leden, maar verwachten allemaal over vijf jaar nog te bestaan. Behalve vrouwencontactgroep Ten Boer, dit door toedoen van de hoge leeftijd van de leden. De kerken hebben niet meegewerkt aan het onderzoek, het ledenaantal is dan ook niet bekend. Kijkend naar het gebruik per jaar van de accommodaties is er slechts één accommodatie die het hele jaar door wordt gebruikt, het tennispark. Per vereniging wordt een accommodatie hooguit wekelijks gebruikt. Voor een accommodatie met meerdere verenigingen betekent dit, dat het maximaal vier maal per week in gebruik is.

Activiteiten

Er vinden binnen de accommodaties verschillende soorten activiteiten plaats. Onder de noemer sport vinden schaatsen, kaarten, gymnastiek, tennis, schaken, jeu de boules, dansen en zwemmen plaats. Daarnaast neemt muziek een grote plek in binnen Ten Boer. Er zijn vier koren die van verschillende accommodaties gebruik maken om te repeteren en concerten te geven. Daarnaast zijn er nog enkele activiteiten gericht op het sociale aspect, zoals vergaderen en elkaar ontmoeten. Elke accommodatie beschikt over zijn eigen unieke activiteit(en). Er zijn binnen Ten Boer geen accommodaties die exact dezelfde activiteit aanbieden. Hierdoor is er tussen de accommodaties bijna geen concurrentie. Dit is ook terug te zien in de uitkomsten van de gebruikersvoorkeuren. Inwoners zijn tevreden met de accommodaties en hun unieke activiteiten.

Locaties

De accommodaties bevinden zich rond het centrum van Ten Boer. De twee accommodaties die meest afgelegen zitten zijn de gereformeerde kerk en IJsbahn Kaakheem. De spreiding zal niet zwaarwegend zijn bij uiteindelijke besluitvorming. Inwoners kunnen voor activiteiten niet kiezen tussen accommodaties door de unieke combinatie met activiteiten. Inwoners hoeven dus geen keuze te maken tussen een accommodatie dichtbij of verder weg en zijn "verplicht" om voor een bepaalde activiteit naar een bepaalde accommodatie te gaan. Zie afbeelding 3.7 voor de exacte locaties van de accommodaties.

Aanbod vierkante meters

Als er gekeken wordt naar het aantal m² per accommodatie, is te zien dat er een bandbreedte is van 60m² tot 1.600m². Uit de vraag of de verenigingen tevreden zijn over het accommodatieaanbod binnen Ten Boer, blijkt dat de vierkante meter bandbreedte voldoet aan de eisen van de verenigingen. Ook voor de accommodaties zelf voldoet de bandbreedte. Geen enkele accommodatie geeft aan dat zij niet voldoende vierkante meters hebben om te voldoen aan de vraag vanuit verenigingen. Onderdak bieden aan nieuwe verenigingen is ook geen probleem. Er lijkt geen behoefte aan een nieuwe accommodaties in de vorm van een dorps huis of multifunctioneel centrum.

Conclusie

Verenigingen binnen Ten Boer zijn tevreden over de accommodaties en hebben geen behoefte aan nieuwe accommodaties. Daarnaast zijn de accommodaties tevreden over het huidige gebruik. Zij beschikken over genoeg vierkante meters om te voldoen aan een eventuele nieuwe vraag vanuit verenigingen. Op basis van deze gegevens kan worden geconcludeerd dat de afstemming binnen Ten Boer tussen verenigingen en accommodaties op orde is. De verenigingen hebben voldoende leden en verwachten over een tijdsperiode van vijf jaar geen schokkende ontwikkelingen in deze aantallen. Kijkend naar de activiteiten die worden ontplooid in de accommodaties sluiten deze aan bij de gebruikersvoorkeuren van de inwoners van Ten Boer. Op basis van de gegevens, die zijn verzameld door middel van VVATB, de feitelijke capaciteit en het gebruik van accommodaties blijkt er geen behoefte is aan een MFC/dorps huis in Ten Boer. De multifunctionele dorpskern van Ten Boer blijkt te voldoen aan de subjectieve gebruikersvoorkeuren van de inwoners en is in balans als er gekeken wordt naar afstemming tussen accommodaties en verenigingen.

4.7 Impressie voorzieningen en accommodaties Ten Boer

5. Conclusie, aanbevelingen en relevantie

In dit hoofdstuk worden de resultaten samengevoegd en zullen de belangrijkste conclusies worden weergegeven. Het hoofdstuk wordt afgesloten met aanbevelingen voor eventuele vervolgonderzoeken en de relevantie van het onderzoek.

5.1 Conclusies

In dit onderzoek is getracht, door middel van online-digitaal onderzoek, inzicht te vergaren in de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren van inwoners en de feitelijke capaciteit en het gebruik van accommodaties. Het doel hiervan is om een beslismodel te creëren, waarmee de gemeente Ten Boer een besluit kan nemen over de oprichting van een dorps huis. De volgende onderzoeksvraag is opgesteld:

“Wat kan er geleerd worden van een online-digitaal onderzoek naar de gebruikers- en investeringsvoorkeuren van inwoners en de feitelijke capaciteit van accommodaties in het kader van een beslismodel voor accommodatiebeleid?”

Vanuit het theoretische kader kan worden geconcludeerd dat bij besluitvorming zowel het rationele als het subjectieve een rol speelt. Vooral in de maatschappelijke en politieke context hebben beide componenten invloed op besluitvorming. Voor het behoefte onderzoek naar een dorps huis binnen Ten Boer, is het van belang inzicht te vergaren in zowel de rationele- als de subjectieve kant van het vraagstuk. Aan de hand van het inzicht in beide componenten kan worden bepaald of het mogelijk is een onderbouwd besluit te nemen over het dorps huis. Daarnaast wordt hiermee bepaald of het beslismodel wordt ondersteund middels inzicht in de gebruikers- en investeringsvoorkeuren van inwoners en de feitelijke capaciteit van accommodaties. De hoop is hiermee de gemeente Ten Boer te ondersteunen in het maken van een weloverwogen besluit en een fundament te hebben gelegd waarmee andere gemeenten, met soortgelijke vraagstukken, mee aan het werk kunnen.

Subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren accommodaties

Op basis van de onderzoekstool voorzieningen Ten Boer(OVTB) is er inzicht vergaard in de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren van de inwoners. De gebruikersvoorkeuren tonen aan dat de inwoners participeren in activiteiten bij een specifieke accommodatie. Dat toont aan dat elke accommodatie een unieke activiteit bezit. Ruimtelijke spreiding van de accommodaties speelt geen rol, omdat het niet mogelijk is om die activiteiten in een andere accommodatie bij te wonen. Echter op de vraag waarom de inwoners juist naar die accommodatie gaan in het dorp, volgen overwegend positieve antwoorden. De inwoners zijn tevreden over de locatie van de accommodatie en de activiteit die daar plaatsvindt. Er wordt zelden als reden aangedragen “juist daar, omdat het niet anders kan”. De fysieke plek en afstand van accommodaties zijn geen beweegredenen die worden genoemd in de motivatie van inwoners. Het activiteiten- en accommodatieaanbod lijkt te voldoen aan de maatschappelijke behoefte binnen Ten Boer.

De investeringsvoorkeuren van de inwoners laten zien dat de inwoners waarde hechten aan hoe het dorp nu is. Ze vinden het belangrijk dat de uitstraling(dorpsgezicht, historische waarde) van Ten Boer behouden blijft en dat de mix van jong & oud wordt gestimuleerd. Hier kan op worden ingespeeld door activiteiten en accommodaties zoveel mogelijk te herbergen in bestaande locaties, in plaats van

het creëren van nieuwe locaties. Door samenwerking tussen accommodaties kan er aan de motivaties van inwoners worden voldaan.

Kijkend naar het vraagstuk dorps huis, dan komt duidelijk naar voren dat er geen behoefte is aan een dorps huis. Het buurhoes, een accommodatie in het centrum van Ten Boer, wordt gezien als "onofficieel" dorps huis door de inwoners van Ten Boer. Dit sluit ook aan bij de investeringsvoorkeuren, gebruik van al bestaande locaties en hiermee het behoud van de uitstraling van Ten Boer. De functie dorps huis is al vervuld en de stichting van een nieuw dorps huis door de gemeente sluit niet aan bij de gebruikers- en investeringsvoorkeuren van de inwoners van Ten Boer.

Feitelijke capaciteit en gebruik accommodaties

Verenigingen binnen Ten Boer zijn tevreden over de accommodaties en hebben geen behoefte aan nieuwe accommodaties. Daarnaast zijn de accommodaties tevreden over het huidige gebruik. Zij beschikken over genoeg vierkante meters om te voldoen aan een eventuele nieuwe vraag vanuit verenigingen. Op basis van deze gegevens kan worden geconcludeerd dat de afstemming binnen Ten Boer tussen verenigingen en accommodaties op orde is. De verenigingen hebben voldoende leden en verwachten over een tijdsperiode van vijf jaar geen schokkende ontwikkelingen in deze aantallen. Kijkend naar de activiteiten die worden ontplooid in de accommodaties sluiten deze aan bij de gebruikersvoorkeuren van de inwoners van Ten Boer. Op basis van de gegevens, die zijn verzameld door middel van VVATB, de feitelijke capaciteit en het gebruik van accommodaties blijkt er geen behoefte is aan een MFC/dorps huis in Ten Boer. De multifunctionele dorps kern van Ten Boer blijkt te voldoen aan de subjectieve gebruikersvoorkeuren van de inwoners en is in balans als er gekeken wordt naar afstemming tussen accommodaties en verenigingen.

Advies en oordeel

Op basis van de online-digitale tool is er geleerd dat de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren en de feitelijke capaciteit inzicht bieden in de behoefte en voorkeuren vanuit de inwoners, accommodaties en verenigingen in Ten Boer. Er kan worden geconcludeerd dat er binnen Ten Boer geen behoefte is aan een dorps huis. Tevens toont dit aan dat een beslismodel voor accommodatiebeleid wordt ondersteund door beide componenten. Echter dit betekent niet dat dit onderzoek een volledig beslismodel heeft aangeleverd. Voor het begrijpen en analyseren van de subjectieve component in het onderzoek, is de context waarin het onderzoeksgebied zich bevindt van belang. De subjectieve kant van het onderzoek bevat waardevolle informatie, maar wordt beïnvloed door de context waarin het onderzoek wordt uitgevoerd. Hierdoor is het van belang om te weten wat er speelt binnen het onderzoeksgebied, omdat dit van invloed is op de keuzes en motivaties van de inwoners. Het in kaart brengen van de situatie/context waarin het onderzoeksgebied zich bevindt, is van groot belang voor het analyseren van de resultaten en het uitbrengen van het uiteindelijke advies. Ook de feitelijke kant van het onderzoek is niet volledig. In het onderzoek zijn de fysieke randvoorwaarden rond accommodaties buiten het onderzoek gelaten. Inzicht in eigendomsituaties, vergunningen en wetgeving geven de gemeente de mogelijkheid een beter onderbouwd besluit te nemen. Het laatste facet dat kan bijdragen aan een volledig beslismodel, is de financiële kant van het model. Op basis van dit onderzoek kan worden geconcludeerd dat de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren en de feitelijke capaciteit een bouwsteen vormen voor een beslismodel. Voor een volledig beslismodel dienen de context, fysieke randvoorwaarden en het budget in kaart te worden gebracht.

5.2 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Dit onderzoek wordt gezien als een pilot onderzoek. Het is een verkennend onderzoek dat de basis is voor toekomstige onderzoeken. Zowel in het binnen- als buitenland. Zo kan er worden geanalyseerd of er onderscheid is tussen de resultaten per gebied en land. Het huidige pilot onderzoek is uitgevoerd door de RUG en stichting DBF.

Het onderzoek heeft geresulteerd in de basis voor een beslismodel omtrent accommodatiebeleid gebaseerd op de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren en de feitelijke capaciteit van accommodaties. Het beslismodel is nog niet volledig. Aanbevelingen voor vervolgonderzoeken zijn:

- Het creëren van een model dat de subjectieve gebruikers- en investeringsvoorkeuren rangschikbaar maakt. Hierdoor kan de subjectieve component beter worden beoordeeld worden en is de kennis van de context minder van belang. Op basis hiervan kan een “leek” de gegevens direct interpreteren.
- Het verwerken van de fysieke randvoorwaarden van de accommodaties in het beslismodel. Inzicht creëren in eigendomssituatie, vergunningen en wetgeving en hoe de gemeente hier mee dient om te gaan.
- De laatste aanbeveling is gericht op de financiële kant van het model. Voor de gemeente is het van belang om te weten wat de financiële haalbaarheid is bij besluitvorming. Op basis hiervan kunnen besluiten worden aangenomen of afgewezen.
- De online-digitale tool verder ontwikkelen tot een opzichzelfstaande gestandaardiseerde tool.

5.3 Relevantie onderzoek beslismodel

Zoals in het onderzoek al meerdere keren is aangegeven, dienen de verzamelde data als fundament voor het beslismodel. Op basis van de data en het beslismodel kan de gemeente haar besluitvorming afstemmen op de maatschappelijke behoefte. Een indicatie die aangeeft dat het onderzoek relevant is in de huidige tijd, komt van de respondenten die betrokken zijn bij het onderzoek. Voor de inwoners is het niet altijd mogelijk hun mening te ventileren bij de gemeente. Inwoners kunnen één keer in de vier jaar hun invloed uitoefenen door te stemmen, maar veel vaker worden zij niet betrokken bij de invulling van het beleid. Kijkend naar het enthousiasme van de respondenten tijdens de dataverzameling en de bereidheid om mee te werken, dan toont dit aan dat men graag hun mening uit richting de gemeente. Wanneer de respondenten op de juiste manier worden benaderd, door aan te geven dat hun mening telt en van belang is voor het toekomstige beleid, vinden zij het leuk en tegelijkertijd belangrijk dat zij worden betrokken bij het beleid binnen hun gemeente.

5.3.1 Beperkingen onderzoekstool voorzieningen Ten Boer(OVTB)

Er hangen enkele beperkingen aan dit onderzoek, die bij een vervolg onderzoek moeten worden aangepast. Het is nu nog ingewikkeld voor een buitenstaander om de OVTB zelfstandig in te vullen. Dit zorgt ervoor dat de OVTB niet een opzichzelfstaand instrument is. Er dienen nu leden van het onderzoeksteam aanwezig te zijn tijdens de dataverzameling, om alles goed te laten verlopen. In de praktijk dient de OVTB gebruiksvriendelijk te zijn voor jong en oud. Daarnaast dient er meer uniformiteit te komen in de tool, dit door uitgebreider verkennend veldwerk. Tenslotte is het nuttig vooraf een completere lijst van accommodaties en activiteiten te maken, zodat deze bij elke vraag dezelfde zijn. Hierdoor kunnen de resultaten specifieker worden geanalyseerd.

Literatuurlijst

- Adema, M. (2013). *Onderzoek dorpsvoorzieningen en activiteiten Ten Boer*. Grou: Stichting DBF.
- Allers, M. (2010). *Binnenlands bestuur*. Geraadpleegd op 6 mei 2014 via <http://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/achtergrond/achtergrond/het-dogma-van-decentralisatie.158162.lynkx>. Den Haag: Binnenlands Bestuur.
- Altschuler, A., Somkin, C. P. & E, A. N. (2004). Local services and amenities, neighborhood social capital, and health. *Elsevier*, Issue 59, pp. 1219-1229.
- Ball, S. & Van der Kooij, A. (2004). *Meer dan één gebouw*, Utrecht: NIZW.
- Bouwstenen voor sociaal (2014). *Gemeenten*. Geraadpleegd op 25 juni 2014 via <http://www.bouwstenenvoorsociaal.nl/?q=vastgoedorganisatie%20maatschappelijk%20vastgoed%20gemeenten>. Amersfoort: Bouwstenen voor sociaal.
- Buitelaar, S. (2013). *Geen oog voor leegstaand maatschappelijk vastgoed*. Geraadpleegd op 19 maart 2014 via <http://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/nieuws/geen-oog-voor-leegstand-maatschappelijk-vastgoed.9172540.lynkx>. Den Haag: Binnenlandsbestuur.
- Corburn, J. (2003). Bringing Local Knowledge into Environmental Decision Making : Improving Urban Planning for Communities at Risk. *Journal of Planning Education and Research*, Issue 22, pp. 420-433.
- De Groot, N. & Schonewille, J. (2012). *Krimp in beeld*, Bunnik: Libertas.
- De Jonge, H. et al. (2013). *Leegstandsmanagement van publiek vastgoed*. Delft: Faculteit Bouwkunde TU Delft.
- Dikke van Dale (2014). *Dikke van Dale*. Geraadpleegd op 23 april 2014 via <http://www.vandale.nl/opzoeken#.U1d09FVuul>. Utrecht: Van Dale Uitgevers.
- DTZ (2010). *Gemeenten en Vastgoed*. Geraadpleegd op 18 maart 2014 via <http://www.dtz.nl/media/41605/gemeenten%20en%20vastgoed.pdf>. Amsterdam: DTZ.
- Duivis, R. (2013). Inzicht in maatschappelijk vastgoed ontbreekt volledig. *Weekblad Facilitair*, pp. 14-15.
- Dutta-Bergman, M. J. (2005). Acces to the internet in the context of community participation and community satisfaction. *New Media & Society*, 7(89), pp. 1-22.
- Gardenier, J. D., Nanninga, M., van Rijn, H. & Weijer, A. (2011). *Leven in de leegte*. Groningen: CAB.
- Hanze Kenniscentra (2012). *Barometer Maatschappelijk Vastgoed*. Groningen: Koninklijke Van Gorcum Assen.
- Het Parool (2012). *Gemeente bezit niet 1000, maar ruim 2300 panden*. Geraadpleegd op 18 maart 2014 via <http://www.parool.nl/parool/nl/5/POLITIEK/article/detail/3343945/2012/11/07/Gemeente-bezit-niet-1000-maar-ruim-2300-panden.dhtml>. Amsterdam: Het Parool.
- Jolicoeur, P. W. & Barrett, J. T. (2005). Coming of age: Strategic asset management in the municipal sector. *Journal of Facilities Management*, 3(1), pp. 41-52.

KCWZ (2013). *Multifunctionele accommodaties*. Geraadpleegd op 14 mei 2014 via http://www.kcwz.nl/dossiers/multifunctionele_accommodaties/multifunctionele_accommodaties. Utrecht: KCWZ.

Luminata Constantin, D., Dragusin, M., Mariana Petrescu, R. & Alina, E. I. (2012). The effective management of municipal real property. The question of services for the business use of real property. *Amfiteatru Economi*, XIV(6), pp. 738-754.

Lupia, A. & Sin, G. (2003). Which public goods are endangered?: How evolving communication technologies affect the logic of collective action. *Public Choice*, Issue 117, pp. 315-331.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2013). *De Doe-Democratie*, Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Mitchell, D. (1995). The End of Public Space? People's Park, Definitions of the Public, and democracy. *Annals of the Association of American Geographers*, 85(1), pp. 108-133.

Nederlands Genootschap voor Besliskunde (2014). *Besliskunde*. Geraadpleegd op 25 november 2014 via <http://www.ngb-online.nl/besliskunde/wat-is-besliskunde.html>. Eindhoven: Nederlands Genootschap voor Besliskunde.

NOS (2014). *75% van gemeenten gaat bezuinigen*. Geraadpleegd op 25 juni 2014 via <http://nos.nl/artikel/619630-75-gemeenten-gaat-bezuinigen.html>. Hilversum: NOS.

Oates, W. E. (1999). An Essay on Fiscal Federalism. *Journal of Economic Literature*, Issue XXXVII, pp. 1120-1149.

Olson, M. (1965). *The logic of collective action*. Cambridge: Harvard University Press.

Ornstein, K. (2013). *Gemeenten verspillen miljoenen met vastgoed*. Geraadpleegd op 18 maart 2014 via <http://nieuwsuur.nl/onderwerp/519211-gemeenten-verspillen-miljoenen-met-vastgoed.html>. Hilversum: NOS.

Ostrom, E. (2002). How types of goods and property rights jointly affect collective action. *Journal of Theoretical Politics*, 15(3), pp. 239-270.

Phelps, A. (2011). Municipal property asset management – a comparative study of UK and Russia. *International Journal of Strategic Property Management*, 15(4), pp. 416-437.

Platform 31 (2010). *Info over multifunctioneel centrum*. Geraadpleegd op 6 januari 2015 via <http://kennisbank.platform31.nl/pages/26534/Vraag-en-antwoord/Wat-zijn-voor--en-nadelen-van-een-multifunctionele-accommodatie.html>. Den Haag: Platform 31.

Rijksoverheid (2007). *Wet Maatschappelijke Ondersteuning*. Den Haag: Rijksoverheid.

Rijksoverheid (2014). *Gemeentelijke herindeling*. Geraadpleegd op 25 november 2014 via <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/gemeentelijke-herindeling>. Den Haag: Rijksoverheid.

Rijksoverheid (2014). *Rijksoverheid*. Geraadpleegd op 14 mei 2014 via <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/overheidsfinancien/overheidsfinancien-op-orde-brengen>.

Den Haag: Rijksoverheid.

SBR (2012). *Landelijk Onderzoek Vastgoedmanagement Nederlandse Gemeenten*. Rotterdam: SBR.

Schmidt, G. & Wilhelm, W. E. (2000). Strategic, Tactical and Operational Decisions in Multi-national Logistics Networks: A Review and Discussion of Modeling Issues. *International Journal of Production Research*, 38(7), pp. 1501-1523.

Simon, H. A. (1955). A Behavioral Model of Rational Choice. *Quarterly Journal of Economics*, 69(1), pp. 99-118.

Simon, H. A. (1955). A Behavioral Model of Rational Choice. *The Quarterly Journal of Economics*, 69(1), pp. 99-118.

Simon, H. A. & Newell, A. (1958). Heuristic problem solving: The next advance in operations research. *Operations Research*, 6(1), pp. 1-10.

Simons, R. A. (1992). Public Real Estate Management - Adapting Corporate Practice to the Public Sector: The Experience in Cleveland, Ohio. *The Journal of Real Estate Research*, 8(4), pp. 639-654.

Smolders, P. (2013). *Vastgoedmanagement(Stand van zaken bij gemeenten)*. Geldermalsen: GeoTax.

Sociaal planbureau Groningen (2014). *Belang van voorzieningen*. Geraadpleegd op 3 juni 2014 via <http://sociaalplanbureau Groningen.nl/belang-voorzieningen/>. Groningen: Sociaal planbureau.

Tuluca, S. A., Myer, F. N. & Webb, J. R. (2000). Dynamics of Private and Public Real Estate Markets. *Journal of Real Estate Finance and Economics*, 21(3), pp. 279-296.

Van der Wouw, D., de Kraker, P. & Schellekens, H. (2007). *Sluit de basisschool: sluit het dorp?*, Middelburg: Scoop.

Vereniging Nederlandse Gemeente (2013). *Reisgids maatschappelijke voorzieningen*. Tilburg: Drukkerij Gianotten.

Vereniging van Nederlandse Gemeente (2014). *Vereniging Nederlandse gemeente*. Geraadpleegd op 6 mei 2014 via http://www.vng.nl/files/vng/nieuws_attachments/2014/vng-raadgever-maatschappelijk-vastgoed-maart-2014.pdf. Den Haag: Vereniging van Nederlandse Gemeente.

Verhoeven, N. (2011). *Wat is onderzoek?*. 4 red. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

von Boverter, E. (1969). Walter Christaller's central places and peripheral areas: the central place theory in retrospect. *Journal of regional science*, 9(1), pp. 117-124.

Wade, R. (1987). The management of common property resources: collective action as an alternative to privatisation or state regulation. *Cambridge Journal of Economics*, 1987(11), pp. 95-1906.

Zhuravskaya, E. V. (2000). Incentives to provide local public goods: fiscal federalism, Russian style. *Journal of Public Economics*, Issue 76, pp. 337-368.

Bijlage 1: Vragenlijst verenigingen

1. Verenigingsgegevens:
  - a. Naam vereniging:.....
  - b. Contactpersoon:.....
  - c. Emailadres:.....
  - d. Telefoonnummer:.....
  - e. Activiteit(en):.....

2. Hoeveel leden heeft uw vereniging op dit moment? Hoeveel leden had uw vereniging 5 jaar geleden en hoeveel leden verwacht u over 5 jaar te hebben?

3. Van welke accommodatie(s) maakt uw vereniging gebruik?

4. Kenmerken accommodatie?

Bouwjaar:

Aantal m2 oppervlakte:

Huidige functie(s):

Huidige bestemming:

Monumentenstatus: ja/nee

Horecaverunning: ja/nee

5. Voor welke activiteiten maakt u gebruik van accommodaties in Ten Boer?

6. Hoe vaak maakt uw vereniging gebruik van de accommodatie?
  - a. Aantal uren per week:.....
  - b. Dag en tijdstip (bijv. maandag 15-17 uur):.....
  - c. Aantal keren per jaar:.....
  - d. Aantal personen:.....
  - e. Mogelijke alternatieve locatie(s): .....

7. Hoeveel huur betaalt u voor het gebruik van de accommodatie?
  - a. Per jaar:.....
  - b. Per keer:.....

8. Hoeveel m2 ruimte heeft uw vereniging nodig? (inclusief opslag e.d.)
9. Welk materiaal heeft uw vereniging nodig?
10. Is uw vereniging tevreden over het gebruik van de gebruikte accommodatie? Zo niet, wat kan er volgens u dan beter?
11. Heeft u namens de vereniging nog algemene wensen en opmerkingen t.a.v. het dorp Ten Boer?

Bijlage 2: Vragenlijst accommodaties

1. Algemene Gegevens:

- o Naam accommodatie:.....
- o Bestemming pand:.....
- o Horecaverunning aanwezig?: Ja / Nee
- o Eigenaar pand:.....
- o Gebruiker pand:.....
- o E-mailadres gebruiker pand:.....
- o Website accommodatie:.....

2. Wat is de hoofdfunctie van het pand? En wat zijn de nevenfuncties?

3. Hoeveel m2 oppervlakte is er beschikbaar voor de diverse functies?

4. Welke verenigingen maken gebruik van de accommodatie?

- a.
- b.
- c.
- d.

5. Hoeveel betalen de verenigingen voor het gebruik van de accommodatie?

- a.
- b.
- c.
- d.

6. Hoe vaak maken verenigingen gebruik van de accommodatie?

7. Bent u afhankelijk van gebruik door het verenigingsleven in Ten Boer?

8. Heeft u nog ruimte voor verenigingen die nu geen gebruik van uw accommodatie maken?

9. Organiseert u zelf activiteiten voor de inwoners van ten Boer? Zo ja, welke?

10. Wat vindt u van het huidige aanbod van accommodaties in het dorp Ten Boer? Is dit volgens u voldoende, zijn er te veel accommodaties of juist te weinig?

11. Heeft u nog algemene wensen en opmerkingen t.a.v. het dorp Ten Boer?

Bijlage 3: motivaties waardevolle plekken

- mijn huis, de rest is niet echt waardevol voor mij.
- historische waarde
- zwembad
- sport
- recreatie
- historische waarde
- Ontspanning
- zwembad, recreatie.
- molen
- je kunt wandelen zonder mensen tegen te komen, ontspannen
- Wandelroute! Van groot belang, mag wel meer!
- aanwinst voor Ten Boer
- plein bij gemeentehuis, bakker, oud Ten Boer oude huizen
- plaats bepalend voor Ten Boer, vlak bij mijn geboorte huis
- na jaren weer in ere hersteld, vaak een expositie
- een heerlijk verwarmd buiten zwembad
- Belangrijk voor de jeugd
- Omdat hier sociale activiteiten plaatsvinden
- kapper in de buurt
- Wandelen/ vrijuit lopen
- geloof en kom er graag
- boodschappen gemak
- blij zijn dat er een zwembad is
- Centraal in het dorp, zorgt voor meer leven in het dorp.
- Belangrijk voor mijzelf
- Het is belangrijk dat je allerlei activiteiten kunt doen in je eigen dorp
- Belangrijk voor de kinderen.
- omdat ik daar alles kan kopen voor de dagelijkse behoefte
- sociale contacten zoals verenigingen, koor, kaartavonden
- beter overzicht, dicht bij huis/kinderen
- sportvoorzieningen
- christelijke school voor kinderen
- winkelcentra/voorzieningen
- hier staat ons kerkgebouw
- Omdat daar veel sporten te doen zijn
- daar veel dieren wonen en dat is leuk voor de natuur
- natuur vijvers
- zwembad en voetbal etc
- kloosterkerk monument historie beeldbepalend

- winkels
- leuke plek
- van alles te doen
- uitzicht
- wandelen genieten van de natuur ook fietsen
- zwembad
- Bloemhof ook voor therapie en de zorg en wat ze organiseren historische vereniging
- Huisarts en fitness zijn hier gevestigd.
- ik daar heerlijk kan eten, aardige mensen tegenkom
- het zwembad daar is
- leven, gezellig, mensen, markt
- zwembad, omdat ik er graag zwem
- ik kan er lekker fietsen, fietspad mag breder.
- Mooie oude kerk
- wandelen door het Ten Boersterbos
- ontmoetingsplek, activiteit voor 's zomers dicht bij de deur, sportvoorziening
- bos
- sporten
- boodschappen, niet naar
- Groningen voor kleine boodschap
- Omdat je even kan ontspannen
- Vrijwilligerswerk
- skeelerbaan / ijsbaan
- prachtig bosgebied
- dorpsplein met het prieeltje. prachtig aangezicht voor het dorp, moet niet verdwijnen. ontmoetingsplaats jong en oud
- Voetbal
- Beweging is gezond
- lekker wandelen met de hond en zwemmen - mag wel weer wat mooier en beplanting
- gezellig
- Sport voor de kinderen
- sport en activiteiten voor de kinderen
- zwembad zomers de plek waar iedereen heen gaat als het weer het toe laat
- winkels in een dorp zijn van enorm belang wat betreft het sociale aspect
- het een groene plek binnen Ten Boer is. Meestal zitten er wel mensen. Oogt leuk en ontspannen.
- wandelen
- Een mooie plek
- er een molen staat waar ik soms kom. Erg mooie plek met uitzicht
- ik het leuk vind om hier rond te fietsen.
- mooi groen, ontspanning, rust, opladen, denken en

DROMEN

- leren, spelen, beleven, ontspannen, recreatie
- onze kinderen er leren, leven en spelen!!!
- hier opgegroeid ben
- daar is vriendschap
- Niets, een boot, het water, de rust
- Prachtig wandel- en natuurgebied
- zwembad
- ik daar woon
- het Ten Boersterbos erg mooi is
- sport
- herinnering aan oorlog
- het mijn tuin is
- IK ER WOON
- uniek gerestaureerd pand
- creche van mijn kinderen die er voor zorgt dat ik kan werken
- ouderlijk huis
- een middeleeuwse kerk met cultuurhistorische waarde
- mijn paarden
- een dorpsbepalend gezicht
- dorpsherkenningpunt, gevoel van thuiskomen als ik de toren zie
- mijn kinderen hier naar school gaan
- Ik hier mijn boodschappen kan doen
- dit is ons huis ik vind dit het enige waardevolle plek in ons dorp
- groen
- om te lopen
- ik daar mijn boodschappen doe
- boodschappen
- Kruidvat
- kerk
- winkels
- zwemmen !
- ontmoetingsplek voor de buurt
- ik daar samen met het gezin heel veel zwem in de zomer
- mijn kerk
- heerlijk kunt eten
- bouwmarkt in de buurt is een luxe die je moet koesteren en ik klus veel
- ons park gewoon een mooi stuk groen in de buurt
- even uitwaaien na een dag werk
- gelegenheid sportief te ontspannen
- het een goede visstek is.
- sport verbreedert

- winkelen
- het erg geschikt is voor een korte avondwandeling.
- het erg geschikt is voor een zondagse wandeling
- het een fijn wandelgebied is.
- alle gezinsleden hier elke 3 weken nieuwe boeken leent (bibliotheek)
- hier het zwembad is, waar onze kinderen heel veel gebruik van maken in de zomermaanden
- hier de tennisclub is, waar onze zoon elke week traint
- hier het Buurhoes is, waar 2 gezinsleden wekelijks repetitie hebben met de Fanfare.
- dit een goede visstek is.
- dit de openbare basisschool is, waar onze kinderen naar toe gaan.
- Hier is de golfclub waar ik lid van ben
- Hier hebben wij de mogelijkheid om te zwemmen
- Hier hebben wij de mogelijkheid om te zwemmen en dat is een zeldzaam gebeuren aan het worden
- Kloosterkerk met omgeving een prachtig stukje oud Ten Boer
- dit is het uitzicht waar we het huis om gekocht hebben
- het Koopmansplein is een winkelgebied waar alles te krijgen is
- prachtig bos om lekker te wandelen
- Boodschappen
- Religie
- Honduitlaatplek
- natuur geeft rust
- historisch hart, concerten in de kerk
- winkelcentrum
- Wekelijkse kerkdienst en veel activiteiten op het gebied van religie
- Ik daar mijn boodschappen doe
- Ik er graag met mijn kleinkinderen kom
- Ik veel voetbal
- vanwege de directe hulp die wij nodig hebben is het geweldig dat wij de zorg zo dichtbij hebben
- wegens een groot te kort aan wandelmogelijkheden is het bos daarom des te waardevol. Wat mij betreft mag het groter zijn.....
- ook een mooie plekje om naartoe te wandelen.
- De Stadsweg is mijn alternatieve fietsroute als ik even tussen de natuur van en naar mijn werk wil pendelen. Hij mag wel wat breder.
- Het Ten Boerster bos is een leuk stukje natuur vlak in de buurt.
- We het wel zo prettig vinden om de dagelijkse boodschappen om de hoek te kunnen doen.
- Ik kom er zelden, maar het is een erg mooie heel oude

kerk

- Ik er in de zomer vaak aan het surfen ben. Er mag dan ook niet teveel bebouwing omheen worden gezet.
- Fitness
- ontspanning
- Sporten - voetbal
- winkels
- school
- kerk - geloof
- Zwembad
- Prachtig mooie molens bij het water bij het binnenkomen van het dorp.
- Mooie historische dorpskern
- Hier ons openluchtwembad en ons sportpark zijn gevestigd
- de kinderen hier naar school gaan
- het een groot gemak is een supermarkt in het dorp te hebben en te houden!
- De Kloosterkerk de plek is waar ik koster en gastvrouw van ben, mijn geloof mag uitbrengen, en graag luister naar een concert in de Kloosterkerk
- Het Ten Boersterbos een recreatieve plek is om heerlijk te kunnen wandelen
- Ik van zwemmen houd en ook waardevol voor de omgeving is
- rust en ruimte
- heerlijke rust en natuur in het bos.
- zwemmen
- mooi deel van het dorp, de omgeving van de Kloosterkerk
- Speeltuin voor kinderen
- We een heerlijke straat hebben waar ik me echt thuis voel
- We een leuk centrum hebben om boodschappen te doen
- Heerlijk om een zwembad in het dorp te hebben
- Belangrijke plek voor Brandweer om de gehele gemeente te kunnen bereiken!
- Tot rust komen in de eigen bossen van Ten Boer
- Een van de fijnste openluchtwembaden in Groningen. Vooral voor de Ten Boersters erg belangrijk. Een overkapping zou mogelijkheden bieden voor de Winterperiode.
- ik daar sport en vrienden ontmoet
- dagelijkse boodschappen
- Mooi bos met prima looppaden.
- sport en ontspanning moet binnen een dorp aanwezig voor een goeie leefomgeving
- De weidsheid van de natuur, de rust, ruimte. Dat alles

rond ons huis. Een fantastische plek om te wonen. Zelfs de geuren die de boer soms verspreidt!

- Ten Boersterbos is mooi, zittend, fietsend of wandelen er door heen. Vanuit de natuurlijke aspecten erg zinvol, educatief gezien, ondernemend voor de inwoners van TB (denk aan NL doet)
- De dijk van Eemskanaal is erg waardevol!! Wonend achter de dijk, in het lager gelegen deel hebben we bij overstroming grote kans dat ons huis onder water loopt. Dus de dijk biedt ons veiligheid! Dat hebben we nodig!
- landschap uitzicht
- hier woon ik
- De dagelijkse boodschappen hier gedaan worden.
- Omdat ik hier zondags naar de kerk kan gaan
- Bos
- mijn schoonouders er wonen
- Het Ten Boerster bos een mooie rustige plek is
- mooi is
- een mooie kerk is
- natuur wild (vogels)
- rust, mooi
- sport dichtbij huis
- ""koop elders niet wat Ten Boer u biedt""
- buitenzwembad, belangrijk voor kinderen
- mooie natuur en vergezichten
- mooie natuur en wandelen
- dorpshuis
- Hier het gezondheidscentrum gevestigd is. Erg belangrijk. Tevens ook nog een fitnesscentrum.
- Hier een redelijk winkelaanbod is. erg belangrijk voor het dorp
- het bos een fijn wandelgebied is. Lekker in de vrije natuur.
- Hier een aantal gemeentelijke voorzieningen zijn zoals afd burgerzaken, de Deel etc. Belangrijke voorzieningen voor het dorp
- stukje groen
- meest noodzakelijke winkels zijn daar aanwezig
- gereformeerde basisschool
- het bos, een mooi plek voor een wandeling
- Zwembad
- het mijn thuis is
- Mooie natuur
- Het Ten Boersterbos geeft de mogelijkheid om tijdens het sporten ook van de omgeving te genieten en buiten het sporten om te ontspannen en te genieten van de geluiden in de natuur.

- Het is een mooi vormgegeven centrum met alle winkels met basisvoorzieningen zo'n beetje wel aanwezig.
- We wonen met vrij uitzicht over de landerijen. Een van de belangrijkste redenen van onze keuze voor onze woning
- ik elke keer geniet van de oude sluis en het Diepje als ik er langs loop of fiets
- De kinderen het leuk vinden om in de herfst kastanjes te zoeken en de eenden brood te geven.
- het vrijwel alle inwoners de mogelijkheid biedt om te kunnen sporten en te ontspannen.
- Cultuurhistorisch erfgoed
- Cultuurhistorisch erfgoed
- Het enige openluchtzwembad in de wijde omgeving
- fijn is om te wandelen
- ik en mijn kinderen hier heerlijk kunnen zwemmen en anderen ontmoeten
- mijn zoon hier met heel veel plezier sport
- hier ontmoetingen plaats vinden die belangrijk zijn voor het dorp
- het hier heerlijk wandelen en fietsen is
- werkplek
- Fitness ruimte
- Uniek sluiscomplex
- Zwembad
- Ik daar zomers mijn baantjes trek
- het een mooi, rustig park is waar een dierbare ligt begraven
- het een mooi wandelbos is
- dit een rustpunt in het dorp is
- het er mooi is, inclusief het sluisje
- het een mooie entree van ons dorp is
- winkelcentrum

Bijlage 4: motivaties bereidwilligheid

- voetbaltrainer jeugd, helpen met plekken voor de jeugd
- Zwembad
- niet meer, heb jaren lang in het bestuur gezeten van Vereniging Voor Volksvermaken Ten Boer, laat de jongere generatie het nu maar doen
- zwembad, kerk
- Bibliotheek
- voetbal
- Zonnebloem, Wereldwinkel
- voor het bos
- leeftijd en afbouwen
- kerkelijke activiteiten - sportactiviteiten
- zwembad - dorps huis
- Ik ben al vrijwilliger voor alles wat Dorpsbelangen Ten Boer organiseert - Na jaren in het bestuur te hebben gezeten ben ik nu incidenteel vrijwilliger wanneer ik nodig ben.
- afhankelijk van de omstandigheden.
- voor het bos
- Zwembad!!!!!!!!!!!!
- Het zwembad
- geen behoort tot gemeentetaken om groenvoorziening etc netjes te onderhouden.
- waar nodig
- zwembad en sportaccommodaties, Innersdijk, Bloemhof
- geen concrete voorbeelden
- zwembad
- Voetbalveld
- Tiggelhal. skeelerbaan en voor algemene activiteiten in het dorp
- zwembad, winkels, bos
- Kloosterkerk
- geen
- weet ik zo niet
- Er zijn genoeg werkzoekenden in Ten Boer die m.i. Kunnen worden ingezet om klussen te doen of iets te exploiteren.
- sport en ontspanning
- meebetalen bijvoorbeeld aan open houden zwembad
- Bloemhof, 4 daagse,
- Afhankelijk van mijn werksituatie
- GEEN EEN, MAAR ER ZIJN GEEN ANDERE KEUZEMOGELIJKHEDEN
- Dorps huis
- Bereid om mee te betalen aan sportvoorzieningen
- dorps huis / zwerfvuil verwijderen /
- In het verleden heb ik met mijn kinderen meegedaan aan de opruimdagen en zou dat nog wel willen doen. Hetzelfde geldt voor de werkdag in het Ten Boersterbos. We hebben echter zeer weinig tijd, omdat we al vrijwilligerswerk op een andere manier doen.
- Zou ik zo even niet weten
- Alles
- Vanwege beperkingen (psychisch en fysiek) is het voor mij moeilijk om mij hiervoor in te

spannen. Indien dit niet zo was, zou ik graag meerdere keren per jaar mee willen helpen.

- geen idee, ligt er aan wat er voor handen is
- Kerken, Dorpshuis
- De Kloosterkerk
- zwembad
- recreatie/sport
- Springtime en Dorpshuis
- Ik heb geen flauw idee. Ik wil best helpen om het een en ander te repareren of schoon te houden.
- "Ik ben nu 24 uur mantelzorger naast een fulltime baan. Ik zou best wat willen betekenen, maar kom nu al amper aan mijn ""eigen ""tijd toe."
- Kloosterkerk Ten Boer (ik werk daar nu als koster/gastvrouw, ben lid van Stichting Vrienden Kloosterkerk, sta open voor inbreng organiseren van activiteiten in de kerk), Zwembad Ten Boer (ben lid van de plaatselijke zwemclub en probeer - als de tijd het
- Ik wil wel vaker naar het zwembad in de zomer maar vind het jammer dat er geen kleinere avondtarief aanwezig is. Het avondtarief voor een uurtje zwemmen vind ik nu te duur.
- kroeg
- Ik zet mij al jaren in als vrijwilliger in zorgcentrum Bloemhof . Ook in de Kloosterkerk doe ik mee met bepaalde activiteiten.
- zwembad. Muziekvereniging
- maakt mij niet uit
- Ik wil wel meehelpen als vrijwilliger maar alleen af en toe
- Ondersteuning van de sportactiviteiten
- Helpen met activiteiten voor de jeugd
- buurtbus
- kinder activiteiten (jonge kinderen t/m 12) avondvierdaagse roefeldag
- ik zou me voor openhouden zwembad in willen zetten (ben reeds actief als vrijwilliger zwembad Ten Boer 'de Blinkerd'.) Ook zou ik me voor Bloemhof willen inzetten mocht dit nodig zijn.
- Daar waar kan zou ik me willen inzetten maar kan helaas niet altijd ivm werk. Maar te noemen zijn vooral de dingen die betrekking hebben op jeugd dingen. Ik zou wel vrijwilliger willen zijn in het zwembad voor een paar dagen per maand en wil ook wel help
- Voor het dorp Ten Boer / evenementen.
- zwembad, bibliotheek
- Dorpshuis Ten Boer
- zwembad, bibliotheek, sportvelden en parken
- Vrijwilliger Wereldwinkel
- Zwembad, bibliotheek
- Kloosterkerk Reigerhof
- Voetbal / School / Kerk
- Brandweer Ten Boer & Zwembad de Blinkerd
- voetbalvereniging, omdat ik daar zelf sport en sporten belangrijk vind. dorpshuis, meedenken aan en organiseren van activiteiten.
- zwembad, sportpark,bos,bibliotheek enz...
- Dorpshuis. Ben actief bij de bridgeclub betrokken.
- incidentele gebeurtenissen en activiteiten
- bibliotheek, basisschool, natuur..
- zwembad

